

Državniki na potovanju za utrditev miru v svetu

Po obisku sovjetskega premiera Hruščeva v ZDA in takoj navrh v LR Kitajski je prišlo do živahne državne in politične aktivnosti v svetu. Državniki so pričeli napovedovati izmenjavo medsebojnih obiskov. Prihodnji tedni in meseci bodo stali v znamenju številnih uradnih in državnih obiskov. Prvi med njimi so se pričeli že v zadnjih tednih. V vrsti teh obiskov je bil prvi že za minulo pomlad določeni obisk našega predsednika dr. Schärfa v SZ.

Medtem, ko je državni podsekretar italijanskega zunanjega ministrstva v Jugoslaviji na uradnem obisku in bo verjetno sprejet od maršala Tita, je italijanski minister Straneo odpotoval v Moskvo, da pripravi Gromichjev obisk v Moskvi. Istočasno sta prispela v Rim predsednik grške vlade Karamanlis in njegov zunanji minister Averof. V Franciji je bil koncem minulega tedna prestolonaslednik Maroka Mulej Hasan, za njim je v sredo prispel britanski zunanji minister S. Lloyd. V Londonu, kjer je začetkom tega tedna bival belgijski zunanji minister Wigny, je prispel predsednik Gvineje Sekou Toure, ki je bil koncem minulega tedna na uradnem obisku v ZDA in je ob tej priložnosti govoril tudi v Generalni skupščini OZN. V Londonu bo razgovarjal s premierom Mac-Millanom in bo sprejet od kraljice Elizabete. V preteklem tednu so se v Camp Davidu, kjer sta imela svoje politične razgovore Hruščev in Eisenhower, srečali voditelji ZDA in Kanade.

Dočim so belgijski obisk v Londonu, angleški v Parizu in zadnji razgovori v Camp Davidu v zvezi z bližnjim zasedanjem NATO v Parizu, ki bo še pred sestankom predsednikov zapadnih velesil, je večina ostalih obiskov v zvezi s potovanjem Eisenhowerja po Evropi, Afriki in Aziji, ki je določeno še pred srečanjem predsednikov zapadnih velesil. Eisenhower je v zvezi s tem potovanjem dejal, da se bo najdalj zadržal v Indiji, v sredo pa je bilo sporočeno, da bo obiskal tudi Španijo in se srečal s predsednikom Tunezije, Burgibo. Verjetno pa bo obiskal tudi še Poljsko.

Ko so v Rimu sporočili, da bosta predsednik Gronchi in zunanji minister Pella v januarju obiskala Moskvo in omenili, da bosta nato prišla na protiobisk v Rim predsednik Vrhovnega Sovjeta Vorošilov in zunanji minister Gromiko, so v diplomatskih krogih in svetovnem tisku pričeli govoriti tudi o možnosti, da bo namesto Gromika spremljal Vorošilova v Rim sam premier Hruščev. V kratkem pa je napovedan v Rimu obisk Adenauerja.

S tem, da je obisk Hruščeva v Parizu določen za drugo polovico marca, se je možnost skorajšnjega njegovega srečanja s predsedniki zapadnih velesil odmaknila. Da je verjetno pred prihodnjim poletjem še ne bo, je sklepati tudi po tem, da je na pomlad napovedan tudi še obisk Eisenhowerja v Sovjetski zvezi in da se le-ta bavi tudi z mislijo, da bi pomladi obiskal še Daljni vzhod in sicer Japonsko, Filipine, Južni Vietnam in Indonezijo.

Pri vsem tem pa izgleda, da se tudi Kitajsko-indijski obmejni spor bliža rešitvi. Medtem, ko je Eisenhower napovedal, da se bo na svojem bližnjem obisku najdalj zadržal v Indiji, je tudi Hruščev zagotovil posredovanje oz. pomoč pri poravnavi spora.

Potovanja in srečanja državnikov, kakor so se pričela in kakor so napovedana za prihodnje tedne in mesece ter naraščajoča težnja afriško-azijskih dežel in narodov po neodvisnosti in samostojnosti po obisku Hruščeva v ZDA kljub marsikaterim odkritim in prikritim reakcionarnim ambicijam kažejo močno težnjo po končanju hladne vojne in po sožitju v miru. Obstojata tudi upravičeno upanje, da bo pri tem prišlo do nadaljnega popuščanja v trmasti blokovski politiki med Vzhodom in Zapadom in da se bo v svetu pričela uveljavljati vedno bolj glasna težnja po politiki mirne koeksistence in enakopravnosti dežel in narodov.

Zunanji minister Kreisky se zanima za naše probleme

Kakor smo zvedeli iz zanesljivih virov, je bil zunanji minister dr. Bruno Kreisky v nedeljo, dne 8. novembra 1959 v Celovcu in se je ob tej priložnosti zanimal tudi za probleme slovenske manjšine na Koroškem. V tozadavnem razgovoru s predstavnikom ZSO in NskS je zvedel za stališče in želje, ki jih imamo koroški Slovenci v zvezi z uresnitvijo člena 7 državne pogodbe.

Razgovor dr. Kreiskega s predstavnikom osrednjih organizacij koroških Slovencev ima brez dvoma važen pomen in določen namen, če mislimo na njegovo izjavo neposredno po vrnitvi z zasedanja OZN na letališču v Schwechatu, da mora Avstrija to, kar zahteva za svojo manjšino v Italiji, priznati in dati tudi manjšinam v lastni državi.

Koroški Slovenci samo želimo, da bi novi zunanji minister, ki mu gre glas sposobnega diplomata, to iznešeno načelo uresničil tudi z dejanji. Njegov predhodnik je namreč le prečestokrat vse obljubil, niti ene same obljube pa ni izpolnil.

Konstruktivni odnosi dobrega sosedstva med Jugoslavijo in Italijo

Jugoslovansko-italijanski odbor, ki v skladu z londonskim sporazumom o tržaškem vprašanju kot posvetovalni organ pomaga reševati razne probleme slovenske narodnostne skupine v Italiji in italijanske narodnostne skupine v Jugoslaviji, je minuli ponedeljek v Rimu zaključil svoje peto zasedanje. Ob zaključku tega zasedanja je bilo objavljeno poročilo, ki pravi, da sta imeli obe delegaciji široko, odkrito in koristno izmenjavo mnenj o vprašanih, ki se tičejo obeh narodnostnih skupin. Konkretnih rezultatov zasedanja in od te ali one strani sprejetih obveznosti skupno poročilo ne navaja.

Slovenski tisk s tem v zvezi povdarja, da pristojni krogi upajo, da se bodo neresena vprašanja reševala postopoma v okviru jugoslovansko-italijanskih odnošajev, ki se po mnenju obeh strani ugodno razvijajo.

Pri tem gre predvsem za izpolnitev obveznosti Italije glede zakonitve dvojezičnosti, kjer živi slovenska narodnostna skupina, tako pri oblasteh in javnih napisih kakor pri namestitvi uradnikov, ki obvladajo slovenski jezik. Nadaljnjo odprto in pereče vprašanje je zakonitev slovenskih šol in ureditev glede slovenskih šolnikov na teritoriju, kjer v Italiji živi slovenska narodnostna skupina. Ureditev tega vprašanja je bila sklenjena že na četrtem zasedanju omenjenega odbora, sklepa Italija vendar doslej še ni izvedla, medtem ko je Jugoslavija tako šolstvo italijanske manjšine kakor tudi dvojezičnost na ozemlju, kjer ta prebiva, širokogrudno in naravnost vzorno rešila in uredila.

Po končanem zasedanju jugoslovansko-italijanskega odbora je v sredo prispel v Jugoslavijo na uradni obisk državni podtajnik v italijanskem zunanjem ministrstvu Alberto Folchi. Med svojim bivanjem v Jugoslaviji razgovarja o aktualnih mednarodnih vprašanjih, ki zanimajo obe državi in o vprašanjih s področja jugoslovansko-italijanskih odnosov. Obisk je logična posledica ugodnega razvoja odnosov med obema državama, predvsem na gospodarskem področju. Ti odnosi zaporedoma rodijo sardave zblizanja tudi na drugih področjih, predvsem na področju vprašanj slovenske narodnostne skupine v Italiji. Tako sta Jugoslavija in Italija pri reševanju tržaškega vprašanja sklenili že nad 80 različnih sporazumov in konvencij v korist vzpostavitve dobrih sosedskih odnosov.

Pred obiskom Alberta Folchija je zaradi tega „Borba“ zapisala, da v Jugoslaviji upravičeno pričakujejo, da bo njegov obisk „ugodno vplival na nadaljnjo krepitev razumevanja dveh sosednjih držav in pripravil ugodno ozračje za rešitev preostalih od-

prtih, oziroma ne popolnoma rešenih vprašanj s področja meddržavnih odnosov kot so uresničenje pravic narodnih manjšin, razširitev kulturne izmenjave in krepitev trgovinskih stikov in znanstveno tehničnega sodelovanja“.

Državni podtajnik Folchi pa je pred odhodom v Beograd dejal: „Vztrajno in potrpežljivo delo, ki je bilo opravljeno, da je prišlo do tega položaja, je že zadovoljivo, toda predvsem je polno možnosti za razvoj. Predstavlja pa tudi dokaz zavezitosti, s katerim sta italijanska in jugoslovanska vlada hoteli ustvariti pogoje za konstruktivne odnose dobrega sosedstva. Ko tako ravnamo, menimo, da ne delamo samo v dejansko korist Italije in Jugoslavije, temveč prispevamo tudi k razvoju politike miru in splošnega napredka“.

Afrika hoče neodvisnost in sodelovanje

Neodvisnost in enotnost sta dandanes dve nepremagljivi sili, ki pretresata Afriko in ki se vanju zlivajo vse njene življenjske sile. Vsaj načrti, da bi zatrli željo Afrike po obnovitvi njenega dostojanstva so eden za drugim propadli in še vedno se razlega prek vse naše celine isti ognjeviti vzklík: Neodvisnost. — Te besede je izrekel predsednik Gvineje Sekou Toure minuli petek v Generalni skupščini OZN in potem pozval najbolj odgovorne dežele na svetu, naj pomagajo Afriki, da se bo rešila kolonializma, družbene bede in nečlovečnosti.

Predsednik Toure je zavrnil mnenje, da sta na svetu samo dve glavni sili: — Vzhod ali Zapad — in da bo Afrika neogibno prišla pod vpliv ene ali druge. To ni vprašanje, pač pa je bistveno in važno vprašanje, ali sta ali nista ti dve sili za osvoboditev Afrike. Mi, je dejal Toure, jih bomo presojali po tem, kolikšen bo njun prispevek v boju proti zatiranju narodov. Kolonializem ni samo sovražnik Afrike, marveč tudi sovražnik mednarodnega razumevanja.

Zvišanje mezd za delavce v trgovini

Sindikata delavcev v trgovini je dosegel zvišanje mezd za delavce v trgovini. Od 5. oktobra naprej bodo po kolektivni pogodbi določene najnižje mezde zvišane za delavce v veletrgovini in trgovini na drobno za 6 %, v trgovini z živili za 4 %, v trgovini s premogom pa za 4 odn. 6 %. Prav tako je bil dosežen sporazum o 45 urnem delovnem času na teden.

Ob proslavi 42. obletnice Oktobrske revolucije:

Pogoji za mir so se zboljšali

V Sovjetski zvezi so ob koncu minulega tedna praznovali 42. obletnico Oktobrske socialistične revolucije. Kakor običajno, so bile glavne svečanosti v Moskvi. Na predvečer je bila svečana akademija, na kateri je govoril član predsedstva in sekretar CK KP SZ Aristov. V svojem govoru je omenil gospodarski razvoj SZ ter povdaril sedanjo zunanjo politiko njenega vodstva.

V soboto pa je bila na Rdečem trgu tradicionalna parada. Proti dosedanjemu običaju je bil vojaški del te parade zelo kratek in je trajal le 26 minut. Razen mobilnega raketnega izstrelišča v njem ni bilo videti nobenega novega orožja. V paradi so bile zastopane številne civilne formacije. Zaključek parade je bil v znamenju miru in ga je predstavljala jata belih golobov, ki je vzletela proti nebu.

Slavnostni govor na tribuni pred mavzolejem je imel obrambni minister maršal Malinovski. Najprej je govoril o zadnjih uspehih sovjetske znanosti in tehnike in dejal, da so to priče ogromnih ustvarjalnih možnosti, ki jih je ljudstvu odprla Oktobrska revolucija. Nato je govoril o mednarodnem položaju in pri tem povdaril, da se razmerje sil v svetu čedalje bolj nagiba v korist socializma. Obisk ministrskega predsednika Hruščeva v ZDA odpira široke perspektive za utrditev trajnega miru v svetu. Ker pa sovjetski predlogi o razorožitvi niso bili sprejeti in se ameriška oporišča okrog SZ še niso uknila, je treba držati oborože-

ne sile SZ še vedno v bojni pripravljenosti z namenom zagotovitve mirnega dela sovjetskega prebivalstva. Sovjetska zveza ne krepí svoje vojske in mornarice za napad na druge dežele, marveč zato, da zagotovi svojemu ljudstvu, da lahko mirno dela.

Sovjetski premier Hruščev pa je na tiskovni konferenci izjavil, da so možnosti za mir sedaj v svetu boljše ter pristavil, da je treba tekmovanje med SZ in ZDA omejiti samo na gospodarsko področje.

Ob 42. obletnici Oktobrske revolucije je prišlo v Moskvo veliko čestitk. Predsednik Vrhovnega sovjeta, Vorošilov, je med drugimi sprejel tudi čestitke predsednika ZDA, Eisenhowerja, ki mu je k prazniku čestital v svojem in v imenu ameriškega ljudstva.

Scheiber novi predsednik Delavske zbornice

Novoizvoljeni občni zbor Delavske zbornice v Celovcu se je v ponedeljek sestal k svojemu prvemu zasedanju. Po razglasu dokončnega izida volitev je občni zbor pristopil k volitvam predsednika, izvršnega odbora in pododborov.

Za predsednika delavske zbornice je bil izvoljen socialistični deželni svetnik Hans Scheiber, ki je po izvolitvi povdaril, da se bo potrudil biti čuvar koristi koroških delavcev in nameščencev. Pri tem je opozoril na velike spremembe, do katerih prihaja v evropskem gospodarstvu in dejal, da gre v delavskih zbornicah sedaj pred-

vsem zato, da se koristi delojemalcev usoglasijo s tem razvojem. Predvsem je treba pospeševati gospodarski in kulturni napredek delojemalcev.

V izvršni odbor je bilo izvoljenih 7 socialistov in en zastopnik ÖVP oz. njene Zveze delavcev in nameščencev. Določeni so bili naslednji pododbori: socialno politični, gospodarsko politični, mladinski in izobraževalni.

Občni zbor je obravnaval tudi proračun za leto 1960. Izravnan proračun znaša 4.140.000 šil., zbornične doklade pa bodo zanašale 1/2 odstotka.

Mnenje drugih:

Še dobro se spominjamo časov, saj temu še ni tako dolgo, ko se je zlasti v šovinističnem nemškem taboru stoječi avstrijski tisk nenavadno močno razburjal zaradi tega, ker se s strani koroških Slovencev in nas Hrvatov na Gradiščanskem s polno pravico naglašalo, da mora glede našega vprašanja veljati v Avstriji milo za drago. Med manjšinami v Avstriji in avstrijsko manjšino na Južnem Tirolskem obstoji tesna zveza, čeprav to na prvi pogled morda ni vsakomur jasno. Pa vendar je tako. Vsak človek, čigar pamet je še trezna, mora uvidei, da nihče nima pravice pometati pred tujimi vrati, dokler se pred njegovimi lastnimi koplji smetje. Ali z drugimi besedami, Avstrija tako dolgo ne more moralno upravičeno zastopati interese svoje manjšine na Južnem Tirolskem, dokler ne bo na čistem s svojimi manjšinami.

S šovinističnim in pretirano nacionalnim duhom zaslepljeni krogi so na široko in dolgo pisarili in razlagali, da imajo n. pr. Slovenci na Koroškem in Južni Tirolci le toliko skupnega kot slon in riba. Toda med tem so se časi hvala Bogu spremenili. Ne vemo, ali je dobilo avstrijsko ministrstvo za zunanje zadeve tozadeven namig od zunaj, ali pa so prišli sami do tega spoznanja (kar bi nas posebno veselilo), da ne gre tako naprej, da se vedno le sosed prikazuje kot parkelj, samega sebe pa se smatra za Miklavža, ki rado daro in s polno roko deli manjšinam svoje darove. Posebno pomembno je, da so prišli na socialistični strani na Dunaju do prepričanja, ki ga ima vsak dober gospodar: Najprej je treba urediti zadevo v lastnem domu, potem je šele mogoče zbadati sosedu.

Prejšnjo nedeljo je objavil dunajski list „Arbeiter Zeitung“ poročilo svojega posebnega dopisnika Friedricha Scheua o „Južnih Tirolcih kot avstrijski manjšini“... Pisec dobesedno pravi: Kadar je govora o naših obvezah do neke avstrijske manjšine v tujini, potem ne smemo pozabiti, da imamo manjšine tudi v sami Avstriji. Človeka iznenadi, kako točno pazijo na vsako vest, ki se tiče slovenske manjšine na Koroškem, Italijani — ali s strani Južnih Tirolcev. Kdor potrebuje, mora dati dober zgled... Južni Tirolci sicer nimajo možnosti, da bi nas Avstrijci silili k zglednemu ravnanju s slovensko manjšino, vendar imajo velik interes na tem. Treba je zdaj pokazati, da ne nameravamo neko manjšino raznaroditi niti njen življenjski prostor omejiti v gospodarskem ali kakem drugem oziru, marveč da jo nasprotno gledamo kot obogatitev kulturnega življenja, ki se mora ceniti in podpirati...

„Naš Tajednik“, 7. 11. 1959, Dunaj

Avstrijski tisk spet polni stolpce s članki o Jugoslaviji! Tokrat ne gre za obletnico cesarsko-kraljevskih junaštev pod Beogradom, marveč za begunsko zgodbo, za tragično begunsko zgodbo.

V noči od 29. na 30. oktobra se je v karavanških barih blizu Ljubljanske prelaza odvijala kruta družinska tragedija: zakonca Brčić iz Karlovca sta z dvema nedoletnima otrokoma iskala raj v blesteče življenje tam, kjer ga za begunce ni: onkraj meje. Dva vođa — Josip Persan in Anton Dolecki — oba že dolgoletna in „poklicna“ emigranta ter izvedenca v ravnanju z neizkušenimi „zelenčci“, sta za 80.000 din prepeljala omenjeno družino čez mejno črto, kjer sta jo v ledenomrzli noči prepustila usodi na zasneženih goličavah karavanških pobočij. Preden sta zakonca Brčić proti jutru naletela na prve hiše, sta njuna otroka od mraza in izčrpanosti že umrla.

Tu se konča osebna tragedija in se začenja umazana, z lažnim humanizmom pokrita špekulacija, katere ost je naperjena proti Jugoslaviji.

Policija je spričo tragičnega konca, ki je terjal dve mladi življenji, aretirala oba vođa; nadalje je odkrila — vsekakor nekoliko pozno — da obstaja mreža poklicnih, na komercialni osnovi „poslušočih“ vodičev, ki love nagrade vodijo čez mejo ali pa... Policija je namreč mimo teh dveh dejstev odkrila tudi grozljivo okoliščino, da so že večkrat v samotnih globeh severne strani Karavank našli trupla oropanih neznancev, ki so prišli preko gorskega grebena...

Za sedanje vzdušje in razpoloženje v Avstriji je značilno, da je avstrijski tisk, domala ves, brez izjeme, usmeril želo svoje lažne humanosti proti Jugoslaviji. In vendar bi se dalo ob tragičnem dogodku povedati toliko iskrenih in konstruktivnih misli, ki bi v prihodnje bodisi obvarovale lahkoverniže pred zelo usodo, bodisi, ki bi pomagale odstraniti enega izmed tistih elementov, ki so sestavni del hladne vojne, katero vodijo določeni krogi v Avstriji — popolnoma anahronistično, izven časa in prostora svetovnega dogajanja — v odnosu do Jugoslavije.

Mar ne dajo prav ti vplivni krogi vso potuho in pomoč najdovoljivejšim emigrantskim organizacijam, ki s svojimi tipalkami

Prednosti in nevarnosti kupovanja na obroke

Avstrijski Gallup-zavod je izvedel povpraševanje pri številnih gospodinjstvih in podjetjih o poslovnih sklepih na plačilne obroke, kar je pokazalo zelo značilno sliko. Odgovori so pokazali, da je več kot petina gospodinjstev zadolžena s plačili na obroke. V glavnem so ugotovili, da obremenitve na bodoče dohodke niso nastale zaradi revščine, temveč iz želje po večji ugodnosti in blaginji v družinah in pri posameznikih.

Navadne dnevne potrebščine po večini ne kupujejo na obroke, temveč predmete trajne vrednosti. Med temi naštevajo hladilnike, kuhinjske stroje, opravo in opremo, preproge, radijske in televizijske aparate, pralne stroje ter samoumevno vsakovrstna motorna vozila in drugo. Vse te stvari so namenjene višji življenjski ravni ter naj bi utešile težnjo po udobnosti v vsakdanjem življenju.

Pravijo, da so bukvice pri manjših trgovcih za vsakdanje življenjske potrebščine precej izgubile, razen zapiskov za nabavljene stvari, ki jih kupci odplačujejo mesečno. Zadolžitev množic pa se zaradi tega niso zmanjšale, samo, da so na obroke kupljene dobrine drugega značaja ter izkazuje dolgovane vsote tudi mnogo višje zneske.

Način nakupovanja in odplačevanja na obroke je ugoden, če so dani potrebni pogoji, predvsem če so zagotovljeni zanesljivi dohodki v bodočnosti ter so tudi nabavljivi predmeti res potrebni in koristni. Pri tem je tudi važno, da se morejo dalje časa gospodarsko izkoriščati, to se pravi, da

Ugibanje okoli zvišanja tarif pri pošti in železnici

V zvezi s proračunsko razpravo v parlamentu prihajajo v javnost tudi razni glasovi o predstojećem zvišanju tarif pri železnici in pošti. Dejstvo je, da so bile postavke v državnem proračunu za leto 1960, predvidene za modernizacijo in druge investicije pri pošti in železnici, bistveno znižane, hkrati pa je finančni minister Kamitz napovedal višje dohodke tudi na teh področjih. Vprašanje je torej, kje naj pošta in železnica dobita dohodke, ki naj bi bili celo višji kot doslej, čeprav se bodo investicije znatno znižale.

Človek bi mislil, da gre tukaj za neke vrste čarovnijo, dejansko pa bo ta „čarovnija“ verjetno obstajala v tem, da se bodo zvišale tarife tako pri pošti kakor tudi pri železnici. V ÖVP-jevskih krogih tudi že z neprikrito škodoželjnostjo kažejo na socialističnega ministra za promet, ki bo tako „nesocialen“, da bo podražil pošto in železnico. (Očitno pa pri tem pozabljajo, da je upravitelj državnih denarjev ÖVP-minister Kamitz in da je privatno gospodarstvo, v katerem si ÖVP že vedno lasti monopolni položaj, brez vsakih „socialnih“ ali „nesocialnih“ pomislekov na tihem zvišalo in še povišuje cene najrazličnejšim življenjskim potrebščinam.)

V avli slovenske univerze so odkrili spomenika Borisu Kidriču in Tonetu Tomšiču

Minuli ponedeljek popoldan so v avli ljubljanske Univerze odkrili spomenika narodnima herojema Borisu Kidriču in Tonetu Tomšiču. Ta slavnost je bila povezana z velikim zborovanjem študentov na Trgu revolucije, kjer se je poleg predstavnikov oblasti, družbenih organizacij in profesorskega zbora zbralo preko 20.000 bivših in sedanjih študentov, mladincev in mladink ter prebivalcev Ljubljane. Slavnostni govor je imel član CK ZK Slovenije, Vlado Krivic.

Slovenska Univerza v Ljubljani je bila od svojega nastanka pred 40 leti eden najmočnejših stebrov revolucionarnega boja

kot sta Persan in Dolecki, rekrutirajo v Jugoslaviji „poklicne mučenike“. Mar le-ti ne postanejo nezanimiva številka, prepuščena sama sebi takoj, ko povečajo število „političnih beguncev in preganjancev“? In ali niso imele avstrijske oblasti same že zelo poučne izkušnje s temi „političnimi“ begunci, bodisi da so se srečale z njimi na najbolj splošnem področju kriminalne dejavnosti, bodisi, da so v svoji protijugoslovanski gorečnosti „edine na svetu“ gostoljubno sprejele četvorico „političnih beguncev“, ki so bili za čudo — zaradi kriminala že kaznovani od avstrijskih sodišč...!

Hinavsko izkoriščanje rev in težav nekoga za zakulisne interese je že od nekdaj velja-

se plačujejo tako rekoč sami od sebe. Na vsak način je važno, da na obroke kupljeni predmeti dalj časa koristijo, kakor trajajo plačilni termini. Pogosto pa kupujejo ljudje drage predmete naravnost iz prestižnega nagona zaradi namišljenega ugleda, ker jih pač drugi tudi imajo. Nakup avtomobila na obroke za malega človeka, ki ga poslovno ne more izkoristiti, je tvegana zadeva. Obroki ga tlačijo, da si komaj še kupuje bencin, dočim denarja za popravila, ki postanejo počasi nujno potrebna, navadno sploh ni več.

Množični nakupi na obroke lahko trenutno poživijo gospodarstvo, veliko se prodaja, kar vpliva na zaposlitev ter dolgo konjunkturo. V prihodnosti pa se lahko zgodi, da množica zaradi visokih obveznosti na obrokih zgubi na kupni moči, ker ni več razpoložljivega denarja razen za najnujnejše potrebščine in nastane okolščina, ki normalni gospodarski razvoj lahko zavira.

Posebno nevarne so obročne obveznosti v primeru splošnega nazadovanja konjunktura ali poloma eksistence zadolženca. Izguba delovnega mesta za človeka, ki morda dolguje še dolgo vrsto obrokov, je lahko usodna, za upnika pa upadanje in neredno odplačevanje obrokov lahko pospeši in povzroči v gotovih okoliščinah hudo depresijo in poslovno stisko.

Zato je tako za kupca kakor tudi za prodajalca potrebno, da sta pri poslovnih sklepih na plačilne obroke zelo previdna ter stvarno preudarita vse možnosti, ki bi lahko nastale v bodočnosti.

Izvoz avstrijskega lesa

Iz Avstrije v Italijo se je letos od januarja do julija povečal izvoz lesa od 887.642 na 989.539 kubičnih metrov v primeri z istim časom lani. Pri tem izvozu gre za rezano jelovino. Narasel je izvoz avstrijskega lesa tudi v druge države, zlasti v Švico, Grčijo in na Madžarsko, dočim se je v Nemčijo, Francijo in na Nizozemsko znižal. Nemčija je bila pri avstrijskem izvozu lesa na drugem mestu za Italijo. Prevoz avstrijskega lesa čez Trst se je v omenjenem času povečal od 58.567 na 63.458 kubičnih metrov. Tudi izvoz neobdelanega lesa je v celoti narasel, če ga primerjamo s prvimi šestimi meseci lanskega leta. To velja posebno za jamski les, telegrafске drogove in okrogline. Izvoz stavbenega lesa pa je upadel in sicer od 169.576 na 134.733 kubičnih metrov.

za demokracijo, narodni obstoj in enakopravnost ter kulturno in splošno družbeni napredek slovenskega ljudstva. Iz vrst njenih študentov je izšlo 40 narodnih herojev, od katerih je v narodnoosvobodilni borbi dalo 25 svoja življenja na oltar domovine.

Slovenska univerza je po vojni močno napredovala. Leta 1940/41 je imela vpisanih 2474 študentov, v minulem letu pa 7650. Proforski zbor je v tem času narasel od 106 na 538 univerzitetnih učiteljev. Po vojni je na njej diplomiralo že 6091 študentov. Družba prispeva za Univerzo in njene študente letno 2 milijardi dinarjev.

lo za zelo nepošteno in nemoralno dejanje. Zal moramo v to vrst uvrstiti tudi pisanje avstrijskega tiska ob tragičnem dogodku pod Karavankami. Treba si je biti na jasnem, da z napadi na Jugoslavijo ni moč zaježiti kriminalistične dejavnosti tako imenovane „politične emigracije“, ki je uživala in še uživa v sosednji republiki vso možno gostoljubnost, niti so taki napadi primerna metoda za zboljšanje medsebojnega razumevanja in odnosov, ki bodimo odkriti in jasni, žal niso najboljši. Da bi se stvari postavile na pravo mesto, je treba dvoje: povedati si je treba odkrito besedo in pogledati stvari v obraz, doma in okrog sebe, ter potem temu ustrezno ravnati.

„Delo“, 7. 11. 1959, Ljubljana

Bruselj. — Belgijski parlament je prejšnji teden zaključil svojo razpravo o položaju ter bodoči politiki v koloniji Kongo. Do razprave je prišlo v zvezi z nemiri, ki so nastali v Belgijskem Kongu in ki so zahtevali 20 človeških življenj. Pri glasovanju, ki je sledilo razpravi, je bila vladi pod vodstvom katoliškega predsednika Eyskensa sicer izglasovana zaupnica (z glasovi katoliške in liberalne stranke), vendar je 78 poslancev, med njimi tudi socialisti, glasovalo proti vladi ni politiki.

Stuttgart. — Ko je bivši Hitlerjev general ter sedanji glavni komandant atlantskih oboroženih sil v srednji Evropi Speidel govoril v Stuttgartu o vojaškem položaju Zahodne Nemčije, so študentje vrgli v njegovo bližino večje število solzilnih bomb. S tem so najbolj jasno pokazali, kako mislijo o vojaščini sploh ter o vojaški službi pod bivšimi Hitlerjevimi oficirji posebej.

London. — Generalni sekretar Atlantskega pakta Henri Spaak je zelo zaposlen s tem, da bi preprečil nadaljnji razcep med zahodnimi deželami. Do nesoglasij je prišlo zlasti v zvezi s pripravami za vrhunsko konferenco, ko se posamezne države-članice Atlantskega pakta čutijo zapostavljene, ter zaradi snovanja dveh različnih gospodarskih grupacij v Zahodni Evropi, ki lahko privede do resne „gospodarske vojne“ med državami. Poleg tega pa so zahodnoevropske dežele zaskrbljene tudi zato, ker je Amerika napovedala zmanjšanje stroškov za vojaško pomoč tujini in bi bile prisiljene, da povečajo lastne izdatke za vojaščino.

Bonn. — Med Francijo in Nemčijo je prišlo do napetega vzdušja, ko sta dva francoska rušilca izven francoskih teritorialnih voda zaustavila nemško tovorno ladjo „Bilbao“, ki je plula proti Casablanci. Na ladji so zaplenili več zabojev blaga z obtožbo, da je ladja prevažala orožje in druge vojaške potrebščine za alžirske upornike. V zvezi s tem dogodkom je nemška vlada podvzela uradne korake pri vladi v Parizu. — Do podobnih pripetljajev je prišlo že večkrat in so francoske oblasti že ponovno obdolžili „moderne piratstva“.

Moskva. — Ker se bliža dvoletni sporazum o znanstvenem, tehničnem in kulturnem sodelovanju med Sovjetsko zvezo in Ameriko svojemu koncu, so v Moskvi začeli pogajanja za sklenitev novega sporazuma. Ugotovili so, da je bil zadnji sporazum zelo koristen ter uspešno izpolnjen, kar je mnogo prispevalo k zbliznanju ter boljšemu razumevanju med obema deželama. Novi sporazum o sovjetsko-američnem sodelovanju bo zgrajen na rezultatih izmenjave mnenj med predsednikom sovjetske vlade Hruščevom in predsednikom ZDA Eisenhowerjem.

Krems. — Na deželnem kongresu ÖVP za Nižjo Avstrijo je bil izvoljen nov predsednik stranke, ker je kancler Raab odložil sunkcijo. Na predlog kanclerja Raaba je bil za novega deželnega predsednika ÖVP na Nižjem Avstrijskem izvoljen ing. Figl, predsednik parlamenta. S tem je bil izveden prvi del prosojnih ÖVP-jevskega vodstva in je pričakovati, da bodo prej ali slej sledile še druge zamenjave v vrstah vodilnega kadra. V tej zvezi je nedvomno zanimivo stališče generalnega sekretarja ÖVP dr. Malete, ki v svojem odgovoru na pisanje tiska o njegovem odstopu tozadevne vesti nikakor ni demantiral, marveč se je skušal izgovarjati na odločitev izrednega kongresa ÖVP meseca februarja 1960.

New York. — Posebni pododbor Varnostnega sveta, ki je proučeval položaj v Laosu, je v svojem poročilu zavrnil obdolžitve, po katerih naj bi Severni Vietnam vodil oboroženo borbo proti Laosu. S tem je bila razgaljena hujskaška govnja, ki jo je Amerika vodila proti Severnemu Vietnamu ter proti Vzhodu sploh.

Šolska obveznost, šolski začetnik in šolski zdravnik

Poročilo o čudnem zadržanju uradne zdravnice za okraj Celovec-podeželje v Bilčovsu v zadevi pregleda slovenskih šolskih začetnikov ter slutnja odnosno dejstvo (znani so tudi drugi podobni primeri), da se podobni primeri dogajajo tudi drugod, nas je privedlo do tega, da smo proučili zakonito plat vprašanj **šolska obveznost — oprostitev od obiska šole — šolski zdravnik.**

Po zveznem zakonu z dne 13. 2. 1952 se začne šolska obveznost za otroke v jeseni listnega leta, v katerem je pred oziroma s 1. septembrom izpolnil šesto leto starosti. Obstojta obveznost, da začne otrok obiskovati šolo. Poleg tega pa imajo **starši pravico**, da pošljejo otroke v šolo! Za uveljavljanje te pravice ni potrebna nobena zdravniška preiskava otroka. Če je otrok po mnenju staršev zrel za šolo, naj ga pošljejo prvi dan novega šolskega leta v šolo.

Znano je, da uradni zdravniki v raznih posvetovanjih za matere dajejo nasvete in preiskujejo otroke, seveda tudi tiste, ki bodo do jeseni kot začetniki vstopili v šolo, dalje da otroke v predšolski in šolski dobi cepijo itd. Vse to je dobro in prav, če se zdravnik udeležuje v okviru svoje stroke. Da bi pa prekoračil mejo v taki obliki, kot kaže primer iz Bilčovsa, je nevdržno, posebno še, ker se zdravnik udeležuje zgolj na podlagi **prostovoljnosti staršev. Namreč nihče ni prisiljen, da predstavi svojega otroka tako imenovanemu šolskemu zdravniku!** Zato nosijo vso odgovornost za vsako cepljenje in podobno tudi starši in ne zdravnik, ki je cepil. Vsa dejavnost šolskega zdravnika pravzaprav **nima nobene zakonite podlage.** Tega se mora šolski zdravnik v polni meri zavedati in ravnati tako, kot se pričakuje od njega, ne pa se pustiti zlorabljati v našem ljudstvu sovražne namene. Drugače bomo primorani, da dejavnost šolskega zdravnika bojkotiramo, kot se je zgodilo na Tirolskem, ko so se učitelji postavili na stališče, da dejavnost šolskega zdravnika, ki je naperjena proti njihovim interesom, pri njih ne more najti podpore.

Tudi po § 36 Pravilnika za šolo in pouk splošnih ljudskih šol morajo biti otroci, za katere obstojta šolska obveznost, vsekakor sprejeti v šolo. Isto zahteva § 21 tega zakona.

Možno je sicer, da se otrok, za katerega je stopila v veljavo šolska obveznost, oprostijo od obiska šole. O tem pravi § 3 Državnega ljudskošolskega zakona: Otroci, za katere velja ljudskošolska obveznost, ki pa so duševno ali telesno premalo razviti, da bi z uspehom sledili pouku, se morejo (ne morajo!) oprostiti — navadno za eno leto — šolskega obiska. Za tako oprostitev je treba s strani staršev vložiti na pristojno šolsko vodstvo **pismeno prošnjo**, kateri je treba priložili **pismeno spričevalo** uradnega oz. okoliškega zdravnika. Šolsko vod-

stvo rešitev te prošnje pismeno obrazloži staršem, katerih mnenje naj sliši pred rešitvijo! Šolsko vodstvo se mora pri tem ravnati tudi po § 26 Pravilnika za šolo in pouk, ki določa, da morajo tudi slaboumni otroci, če ne obiskujejo posebne šole, prisostvovati pouku.

Proti odločitvi šolskega vodstva je sicer možna pritožba na okrajni šolski svet, vendar je šolsko vodstvo skoraj avtonomno in si šolski zdravniki torej lastijo **pravice, ki jim ne grejo.** Kako daleč jim pri tem pomagajo šolska vodstva in druge instance, nam ni znano. Na noben način pa ni mogoče, da bi kak šolski zdravnik zabranil vstop v prvi letnik odnosno razred otroku, za katerega obstojta šolska obveznost in ki ima pravico do vstopa v šolo. Če pa se kaj takega dogaja ravno v kraju, kjer gre za prijave k dvojezičnemu pouku, postane stvar še bolj sumljiva in že skoraj meji na diskriminacijo slovenske manjšine! Slovenskemu otroku ob vstopu v šolo namreč ni treba znati niti besedice nemško, pač pa je dolžnost učitelja, da otroku, ki je prijavljen za dvojezični pouk, posreduje znanje obeh jezikov.

Če je otrok oproščen za eno leto od pouka, se to leto **vračuna v dobo šolske ob-**

veznosti, to se pravi, da je takemu otroku treba **samo 7 let** hoditi v šolo. Jasno je, da je otrok s tem silno prikrajšan. Zato bi svetovali staršem, **da dajo otroka v šolo brez vsakega zdravniškega pregleda, če zanj obstoja šolska obveznost** in je po njihovem mnenju zrel za šolo. Šolskemu zdravniku pa naj povejo, da **njegovo mnenje ni merodajno**, opozorijo ga naj na določila § 26 Pravilnika za šolo in pouk! Če pa je otrok res telesno slabo razvit in je bil zato po pravici oproščen za eno leto, potem svetujemo, da ga pustijo starši po 14. letu starosti še za eno leto v šoli ter nikakor ne dopustijo, da bi bil otrok prikrajšan za eno leto šolskega pouka.

Po zakonu obstoja tudi možnost, da pošljejo starši v šolo že otroke, ki dopolni 6. leto starosti šele med 1. septembrom in zadnjim decembrom. Vendar šolsko vodstvo takega otroka lahko odkloni in se pri tem lahko ozira (nujno to ni!) na mnenje uradnega ali okoliškega zdravnika. Mnenja smo, da je tak otrok vsekakor še premal za šolo in bi omenili, da se v mnogih državah začne šolska obveznost šele s sedmim letom, ker so otroci v tej starosti mnogo bolj dostopni za pouk v šoli.

Iz zgoraj navedenega je razvidno, da

Anton Dermota je pel v Ljubljani

Znani operni pevec Anton Dermota, ki velja hkrati za enega najbolj slavljanih koncertnih pevcev sveta, spada nedvomno med najboljše moči dunajske Opere. Po rodu Slovenec si je Dermota osvojil razvijeno dunajsko publiko tako na opernih predstavah kakor tudi na številnih koncertih, njegov sloves pa je šel tudi daleč preko meja Avstrije, ki mu je po 25 letih že postala druga domovina.

Pa tudi s staro domovino Slovenijo in Jugoslavijo ga vežejo trdne vezi in je ravno pred kratkim bival na gostovanju, za katero so predvideli nastope v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. V Ljubljani je nastopil prejšnji ponedeljek ter pred nabito dvora-

no Filharmonije ob klavirski spremljavi njegove žene Hilde Dermota pel 26 Schumannovih, Wolfovih in Straussovih pesmi. Za zaključek pa je navdušenemu občinstvu podaril še tri slovenske pesmi — Lajovčev „Mesec v izbi“, Ravnikovo „Kje so tiste slezice“ in našo vedno lepo koroško „Nmaj čriez izaro“. Ljubljanski listi so o tem večeru napisali navdušene članke.

Anton Dermota je med obiskom v Ljubljani potožil, da ga vedno bolj vleče domov v Slovenijo, kjer bi se končno rad ustavil v miru. Izrazil pa je tudi željo, da bi v Jugoslaviji posnel na plošče vse najboljše samospeve slovenskih skladateljev.

Nekaj o pismenosti in šolah

Pismenost običajno označujemo kot „spodobnost, da zna kdo pisati in čitati preproste stavke“. Ta premalo točna oznaka ne dopušča, da bi bilo moč dobiti točne rezultate nepismenosti po svetu, vendar menimo, da je na Zemlji nepismenih 44 do 55 % ljudi, kar pomeni približno eno milijardo in 250 milijonov prebivalcev!

Največ nepismenih ljudi, izraženo v odstotkih, živi v Afriki: okoli 80 %. Ta pomeni, da v Afriki več kot 170 milijonov prebivalcev ne zna čitati in pisati!

Mozambique pa je država, kjer je nepismenost največja na svetu: 99 % njenih državljanov ne zna čitati ali pisati! Čeprav so čelati vse mogoče ankete, so vedno prišli do istega zaključka: v Mozambique je na sto oseb le en človek pismen!

Najmanj nepismenih na svetu ima Švedska. Tam je na 1000 ljudi komaj en nepismen človek.

Največje univerzitetno poslopje na svetu ima moskovska univerza Lomonosova. Stavba ima 32 nadstropij in skoraj 40.000 prostorov. Zgradili so jo v letih 1949—1953 in stoji na tako imenovanem Leninovem griču.

Najstarejša šolska ustanova na svetu je najbrž egiptovska univerza v Al-Azharu. Kol akademijo so jo ustanovili že 989. leta pred našim štetjem in še takrat so na njej poučevali matematiko, medicino, astronomijo in geografijo.

Najdražja šola na svetu je znani švicarski kolegij „La Rosey“, kjer stane letna vpisnina za eno osebo 3.000 dolarjev!

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

Razvoj po 10. obletnici Pariškega sporazuma

20. aprila 1959: Avstrijski zunanji minister inž. Leopold Figl poizkuša v svojem govoru ob desetletnici Evropskega sveta v Strassbourgu obravnavati tudi vprašanje Južne Tirolske. Na protest zastopnikov Italije mu predsednik prepove nadaljevanje govora.

20. aprila 1959: Avstrija postane član podkomisije Združenih narodov za manjšinska vprašanja. Podkomisija je podrejena Komisiji za človečanske pravice.

22. aprila 1959: Avstrijska poslanca dr. Tancic (ÖVP) in Czernetz (SPÖ) ter poslanca Italije Bad'ni-Confalonieri in Azara ter južnotirolski poslanec SVP dr. Toni Ebner obravnavajo v Evropskem svetu vprašanja Južne Tirolske.

22. aprila 1959: Avstrijski vicekancler dr. Bruno Pittermann (SPÖ) na zborovanju v Innsbrucku zahteva, da se Italiji postavi rok za zaključek pogajanj v vprašanjih Južne Tirolske. Po tem roku je za južnotirolsko vprašanje pristojna Organizacija združenih narodov.

26. aprila 1959: Avstrijski zvezni kancler inž. J. Raab izjavi v svojem poročilu po radiu, da se naj Evropski svet bolj prizadev-

no vključi v reševanje vprašanja Južne Tirolske.

29. aprila 1959: Pokrajinski deželni zbor pokrajine Bozen sklene z večino SVP proti glasovom vseh italijanskih strank ustanovitev novega „asesorata za gradnjo ljudskih stanovanj“. Za asesorja (člana pokrajinske vlade) SVP izglasuje dr. Alfonsa Benedikterja (bivšega člana regionalne vlade).

3. maja 1959: Avstrijski državni sekretar prof. dr. F. Gschnitzer „privatno“ obišče Južno Tirolsko.

8. maja 1959: Regionalni svet Avtonomnega področja odkloni zahtevo po odstavitvi dr. Silvija Magnaga (SVP) kot predsednika zaradi njegove udeležbe kot vodje delegacije SVP k avstrijski vladi na Dunaju.

10. maja 1959: Pri državnozbornih volitvah v Avstriji dobijo ÖVP 79 poslancev, SPÖ 78 poslancev, FPÖ 8 poslancev. KPÖ izgubi vse tri dosedanje poslance.

13. maja 1959: SVP vložijo pri Regionalnem svetu predlog za izglasovanje nezaupnice Regionalnemu odboru (vladi), ki ga je zapustila SVP in ga sestavljajo iz-

ključno zastopniki italijanske narodnostne skupine (DC).

20. maja 1959: Uradni list Republike Italije št. 119 objavi Izvedbeno odredbo prosvetnega ministra Italije za razpis službenih mest na nemških srednjih šolah Južne Tirolske. Odredba prizna nemškim Južnim Tirolcem dalekosežne ugodnosti.

28. maja 1959: Centralni komite KPI objavi v osmih točkah svoje stališče in zahteve glede položaja v Južni Tirolski.

1. junija 1959: Avstrijski državni sekretar prof. dr. F. Gschnitzer govori v Parizu v klubu najuglednejših politikov in časnikarjev pod naslovom „Avstrija, povezovalni člen med severom in jugom, zapadom in vzhodom“ predvsem o Južni Tirolski.

5. junija 1959: Designirani zvezni kancler Avstrije inž. J. Raab ponudi SPÖ v pogajanjih za sestavo nove vlade prevzem zunanje ministristva po socialistih. Za to mesto je predviden dosedanji državni sekretar dr. Bruno Kreisky.

7. junija 1959: Državni podsekretar v italijanskem zunanjem ministristvu Folchi odkloni v imenu italijanske vlade zahtevano ukinitve diplomatskih pogajanj z Avstrijo zaradi nacionalistične gonje proti Italiji v Avstriji.

9. junija 1959: Italijanska vlada v Rimu izda posebno „Zeleno knjigo“ k vprašanjem

pravice šolskega zdravnika niso tako obsežne, kot bi marsikdo mislil. Nikakor pa njegove pravice ne segajo tako daleč, da bi otrokom in staršem predpisoval, kakšen jezik morajo znati in govoriti, kajti po členu 7 državne pogodbe imata na Koroškem tako nemški kakor tudi slovenski jezik uradni značaj! Zato proti nezakonitim odločitvam šolskega zdravnika tudi niso potrebni prizivi, zlasti ne, če jim potem pod dvomljivimi okolnostmi sledijo odjave od dvojezičnega pouka. Ali pa je morda treba iskati zajca ravno v tem grmu?

Teden knjige v Avstriji

Prejšnji petek se je začel letošnji Teden knjige, v okviru katerega so bile po vseh deželnih glavnih mestih odprte posebne knjižne razstave. A glavnem so na vseh teh razstavah prikazane iste knjige, namreč okoli 1500 različnih del, ki so izšla pri 85 avstrijskih založbah. Največji del razstav je posvečen mladinski literaturi.

V okviru Tedna knjige so v posameznih mestih na sporedu tudi razna predavanja, filmske predstave ter literarni večeri, na katerih avtorji berejo iz svojih del.

200-letnica Friedricha Schillerja

V torek je ves nemški kulturni svet ter z njim tudi ostali svet slavil 200-letnico rojstva Friedricha Schillerja, ki še danes velja za enega največjih umetnikov besede. Friedrich Schiller, revolucionarni duh nemške poezije, je bil in bo vzor zlasti mladini v njenih prizadevanjih za napredek ter boljše razumevanje med narodi, kratka za ideale človečanstva. Sicer so tega velikega pesnika vedno spet zlorabljali razni nacionalistični elementi — šele pred nedavnim na Dunaju tudi ljudje, ki se še danes radi ponašajo s kljukastimi križi — vendar je ostal Schiller to, kar je bil: glasnik svobode in humanizma!

Praznik šiptarske manjšine v Jugoslaviji

„V stari Jugoslaviji nam je bilo prepovedano uporabljati materinščino zunaj hišnega praga“. Tako je izjavil šiptarski pesnik, znanstvenik in javni delavec Esad Mekuli, ki je hkrati glavni urednik šiptarske revije „Jeta e re“ (po našem: Novo življenje), katera je pred nedavnim obhajala svojo desetletnico.

Dejansko segajo začetki šiptarske književnosti v Jugoslaviji šele 10 let nazaj. Ko je izšla prva številka omenjene revije, je vsebovala le prevode jugoslovanskih in fujihih literatov, letošnja jubilejna številka pa prinaša izvorna dela 50 domačih avtorjev. Šiptarska manjšina, ki živi v avtonomni pokrajini Kosovo-Metohija, si je ob podpori ljudske oblasti uredila lastno in popolnoma enakopravno življenje.

Južne Tirolske in proti Italiji izrečenim obdolitvam v tej zvezi.

12. junija 1959: Na predlog senatorjev SVP sprejme rimski senat razširitev amnestije tudi na politični delikt „sramotenje državnega naroda“.

18. junija 1959: Senator SVP dr. Karl Tinzl zahteva uvedbo nemščine kot sodnega jezika. V kazenskem postopku naj sicer velja ničnost postopka. Sistem tolmača nikakor ne zadostuje.

19. junija 1959: Poslanec SVP v rimskem parlamentu dr. Toni Ebner predava v okviru „Evropskih pogovorov“ o Južni Tirolski. Če se Italija in Avstrija v tekočih pogajanjih ne bi zed'nili, se bo vprašanje predložilo mednarodnemu forumu v razsodbo.

19. junija 1959: Poslanec SVP dr. Roland Riz v rimskem parlamentu zahteva od italijanskega zunanjega ministra Pelle pojasnila o stanju avstrijsko-italijanskih pogajanj na Dunaju, očita italijanski vladi pomanjkanje razumevanja za manjšino ter zahteva dejanja vlade, ker da „Pariški sporazum“ ni izpolnjen.

23. junija 1959: Regionalni svet Avtonomnega področja ob enakem številu glasov zavrne nezaupnico SVP proti Regionalni vladi.

(Se nadaljuje)

Dobje pri Ločah

Minuli teden smo spremili Alojzija Aichholzerja v zadnjemu počitku. Pokojna Alojzija je dalje časa bolehal in skala pomoči v bolnišnici v Beljaku. Toda bilo je zaman, v 72 letu starosti je za vedno zaljnila svoje oči.

Pokojna je bila sestra vsem koroškim Slovincem poznanega Franca Aichholzerja, šolskega ravnatelja v pokoju, ki še z vso požrtvovalnostjo in vedrino duha sodeluje pri vseh naših skupnih prizadevanjih za obstoj in blaginjo našega ljudstva na zemlji, kjer ima slovensko ljudstvo več kot tvekih tisoč let svojo nesporno domovinsko pravico.

Alojzija Aichholzer je bila v prejšnjih letih trgovka, sedaj pa vodi trgovino njen nečak. Lastnih otrok pokojna ni imela. Marljivo, z ljubeznijo in vso predanostjo pa je skrbela in se žrtvovala za vso rodbino Aichholzerjev ter kot narodno zavedna Korošica doprinesla svoj velik del k dobri vzgoji družinskih članov, da so vsi zvesti čuvarji narodnih dobrin. Pokojna je svojo življenjsko nalogo izpolnila z nenehno delavnostjo zase in za druge, vestno in pošteno do zadnjega.

Pogrebne svečanosti so bile 5. t. m. Številna množica žalnih gostov je blagi pokojnici izkazala zadnjo čast in spoštovanje ter sklonjenih glav prisostvovala trenutku, ko je črna zemlja zagrnila njene telesne ostanke. Žalujemo svojem izrekamo naše srčno sožalje, pokojno Alojzijo pa bomo ohranili v lepem spominu.

Beljak

Neka gospodinja na Magdalenski cesti je bila zelo radovedna, koga naj bi pri sosedu odpeljal z rešilnim avtom, ki se je ustavil pred hišo. Stekla je na cesto ter svojo prenatrpano radovednost drago plačala. Na cesti se je premalo zanimala za promet in posledica je bila, da jo je zadel mopedist. Nesreča ni bila malenkostna. Pri padcu si je zlomila nosno kost ter se poškodovala na očesu. Z istim rešilnim avtom so morali tudi njo prepeljati v bolnišnico. Tudi mopedist se je lahko poškodoval, gospodinja pa so prijavi še državnemu tožilstvu, ker je po svoji neodgovorni neprevidnosti povzročila nesrečo.

Velik požar v Oreševcu pri Celovcu

V bližini Celovca v občini Trdnja vas je vas Oreševac, po nemško ji pravijo Nassendorf. Ko je bila v tork zjutraj družina kmeta p. d. Lamprecht nič hudega sluteča zbrana pri zajtrku, je nenadoma bližnji sosed zavpil, da gori v gospodarskem poslopju. Prestrašeni so na mah odložili žlice in hiteli reševati živino iz hleva. Hkrati so po bližnjem telefonu obvestili požarno brambo. Gost dim se je dvigal visoko v nebo in v vsej okolici so opazili, da gori na Gosposvetški gori. Dim so zapazili tudi prebivalci v vzhodnem kraju Celovca ter nemudoma obvestili poklicno požarno brambo, ki se je tudi v najkrajšem času pridružila drugim okoljskim požarnim brambam.

V napornem delu je gasilcem uspelo, da so pred ognjem obvarovali komaj deset metrov oddaljeno stanovanjsko poslopje, ki je vrhu tega krito še s škodli. Vodo so morali brizgati v zloženih cevih v dolžini 600 metrov. Gasilci so bili zaposleni do večernih ur.

Veliko ostreje gospodarskega poslopja je popolnoma zgorelo. Ogenj je uničil ogromne zaloge krme in drugih letnih pridelkov, kakor tudi več kmetijskih strojev. Nastalo škodo cenijo na okoli 600.000 šilingov. Vzrok zaradi česar je ogenj nastal še ni znan in raziskuje zadevo orožništvo.

KOLENDAR

Pelek, 13. november: Stanislav
Sobota, 14. november: Serafin
Nedelja, 15. november: Albert
Ponedeljek, 16. november: Olmar
Torek, 17. november: Gregorij
Sreda, 18. november: Odon
Četrtek, 19. november: Elizabeta

Po naši zemlji

Zapustila nas je zgledna mati

V Vabni vasi pri sončnih Kostanjah smo preteklo soboto polžili k večnemu počitku dobro in skrbno mater, lik slovenske kmečke žene in matere na Koroškem. Prerano je posegla neizprosna smrt v Župikovo hišo in iztrgala z mnogoštevilne družine mamo, ki je bila vsekar srce in središče, da takorekoč sonce svojemu možu in otrokom. Šele 63 let stari Magdaleni Kokot je smrt pretrgala nit življenja ter prizadejala svojem nepopisno brdko žalost.

Z možem sta marljivo obdelovala svojo domačo kmečko grudo ter z vso skrbjo, ljubeznijo in razumsko skrbela za svoj številni naraščaj. Poleg tečnega vsakdanjega kruha sta svojim otrokom v zvrhani meri delila tudi dobro vzgojo, da so rasli v poštene in zveste člane širše slovenske narodne družine na Koroškem in koristne člane človeške družbe. Pokojna mati sama je mnogo brala slovenski tisk, črpala iz tega sočno duševno hrano ter svoje znanje posredovala otrokom in okolici; sodelovala je pri igrah ter imela sploh literarno žlico, samorastno, liki kakor pred mnogimi leti bukov-

nas'no in krivično pregnanih koroških slovenskih družin so morali tudi Župikovi izpiti čašo trpljenja, muke in boli do dna.

V izseljeništvu je morala hudo preizkušena družina prestatiti še drugo težko doživlje. Najstarejšega sina Jozija so SS-ovci vtaknili v koncentracijsko taborišče Mauthausen samo zaradi tega, ker je govoril z vsega človeškega dostojanstva opanomi Rusi. V kacetu so tudi končali mlado nadebudno življenje Župikovega Jozija. Razumljivo je, da prestano trpljenje in bridka žalost ni ostala brez nevarnih posledic za zdravstveno stanje pokojne matere, kakor je ugotovljeno tudi pri mnogih drugih številnih izseljenških soltprin'ih, da so prezgodaj polegli v grobove.

Iz bližnje in daljše okolice so prišli ljudje, da so spremili pokojno Župikovo mater na njeni zadnji poti in prisostvovali pogrebnim svečanostim. Med žalnimi gosti je bilo več izseljencev ter predstavnik naših organizacij, kakor Zveze slovenskih organizacij, Slovenske prosvetne zveze, Zveze slovenskih zadrug, Zveze slovenskih žena

Slovenska prosvetna zveza naznanja

VABILO
na

pevska koncerta

v nedeljo, dne 15. novembra 1959

v ŠT. PRIMOŽU ob 15.00 uri pri Voglu

v ŠMIHELU nad Pliberkom ob 19.30 uri pri Šerčerju

Poje pevski zbor „France Pasterk-Lenart“

Vsi prijatelji slovenske pesmi prisrčno vabljeni!

nik Drabosenjak. Med drugim je gotovo tudi njeni prizadevnosti pripisati, da hčerka Ančka zelo uspešno deluje na področju gospodinjske izobrazbe in vzgoje kot gospodinjska učiteljica na tečajih za naša dekleta in gospodnje.

V srečno družinsko življenje na ljubljani in negovani domačiji pa je v onih temnih dneh posegla kruta roka nacističnega nasilja. Vso družino z nedoraslimi otroki so neusmiljeno iztrgali od doma in domačega kraja ter jih brezobzirno tirali v izseljeništvu v tuji svet. Kaj je Župikova družina zakrivila? V očeh fašističnih priganjačev so bili zločini poštenje, značajnost ter zvestoba krvavečemu, priganjanemu, ponižanemu in razžaljenemu ljudstvu. S stotinami

in Zveze slovenskih izseljencev. Globoko občutene ter stvarne poslovilne in tolažilne besede je spregovoril g. župnik Kuchler iz Kostanj. V imenu Zveze slovenskih izseljencev pa se je od pokojnice-soltprinke poslovil predsednik Lovro Kramer ter položil na svežo gomilo venec organizacije. Dobra mati in žena naj si spočije v miru, žalujčim sorodnikom pa naše globoko sožalje!

Grabštanj

Kmetica Angela Waste je v Grabštanju doživela hudo nezgodo. Po nesrečnem naključju je prišla pod voz s konjsko vprego. Pri nesreči si je zlomila spodnjo gleženj in odnesla še druge poškodbe.

Na Komlju so zasledili medveda

Pravili so že pred nekaj časom, da se je v okolici Rišperka pod Peco klatil pravcati medved-kosmatinec in so domnevali, da je prišel iz Jugoslavije na posest ali izlet v starodavno sivo Peco. Ko pa pozneje nihče ni več našel kakšnih medvedjih sledi, so domnevali, da se je spet vrnil med svoje sovrstnike v jugoslovanske gozdove.

V soboto pa je v okolici vzbudila pozornost nova senzacija. Ponoči je rahlo zapadel sneg in ko je komeljski učitelj Wedenig na preko 1000 metrov nadmorske višine ležeči šolj napravil kratek sprehod, je pod neko hruško blizu Kurnika našel sledi čudnih stopinj, kar je vzbudilo njegovo zanimanje. Po znanju iz zoologije je sklepal, da sled ne more biti drugačna kakor medvedova, ki je verjetno iskal odpadle hruške pod drevesom.

Učitelj je o najdbi nemudoma obvestil orožnike v Dobu, ki so zadevo sporočili lovskemu izvedencu Filipu Janžeku, višjemu gozdarju v Pliberku. Navdušeni lovec in poznavalec revirja, kakor je višji gozdar, se je takoj napotil s še dvema lovcema na Komelj, kjer je ugotovil, da so nenavadne stopinje zares koraki odraslega medveda, kakor je isto ugotovil že prej tudi na Rišperku. Lovcem se je pridružil še učitelj ter so skupno sledili stopinjam skozi gozd, dokler se niso nadaljevale v gosti zaraščen mlad gozd. Tam so obstali in kmalu

so čuli iz gostega smrekovega drevesja močno brundanje, kar more biti lastno le medvedu.

Dalje ga niso zasledovali, ne morda zaradi strahu pred zverino, ko so bili vendar oboroženi, pač pa so rekli, da medveda niso hoteli vznemirjati, še manj streljati, ker je na Koroškem pod lovsko zaščito.

Prestrašeni pa so šolski otroci, ki morajo daleč hoditi v šolo in se bojijo, da bi se srečali z medvedom.

Kleine Zeitung obžaluje pisanje o Petjaku

Junija letos so pri gradbenih delih pri kmetu Janezu Petjaku, p. d. Miklavcu v Konovecah pri Pliberku, našli nekaj ostankov človeškega skeleta. Gospodar tej najdbi ni posvetil posebne pozornosti in kmalu so se pričele širiti grde domneve, s katerimi so spravljali v zvezo gospodarja, govorice, ki jim seve noben razsoden človek in vsak, ki Petjaka pozna ni verjel.

Zadevo je pograbila tudi Kleine Zeitung ter seve ni imela nič nujnejšega, kakor udariti po Petjaku, češ da izvirajo najdene kosti od nasilno ubitega francoskega vojne-ga ujetnika, umor, s katerim so Miklavca spravljali v zvezo. Zadeva je vzbudila samoumevno veliko pozornost in ogorčenje, ljudje so fiskano senzacijo še posebno brali ter ji nekateri tudi verjeli, našli pa so se

Celovec

Obrtni oddelek celovškega mestnega magistrata je meseca oktobra podelil 21 novih obrtnih dovoljenj ter dovolil ustanovitev štirih podružnic in tri razširitve podjetij. Odobril je tudi dve najemniški pogodbi. V istem času so zbrisali devet obstoječih obrtnih obratov in odklonili eno prošnjo za obrtno dovoljenje, poleg tega so izdali dvoje obrtnih dovoljenj za vdove ter odobrili osem premestitev obratnih prostorov. V devetih primerih so spregledali dokaz o sposobnosti ter določeno minimalno starost, ki je določena za izvajanje obrti.

V Celovcu so leta 1905 ob stoti obletnici smrti velikega nemškega pesnika Friedricha Schillerja imenovali v njegovo počaščenje najlepši park v mestu „Schillerjev park“. Ob tej priložnosti so vsadili drevo na kateremga vzhodju so namestili spominsko ploščo. Nekaj let pozneje pa so postavili pesniku spomenik v parku. Ob dvestoletnici Schillerjevega rojstva, dne 10. novembra, je mestna občina obnovila počaščenje genija ter naročila mestnemu vrtnarskemu podjetju, da so s cvetjem okrasili pesnikov spomenik.

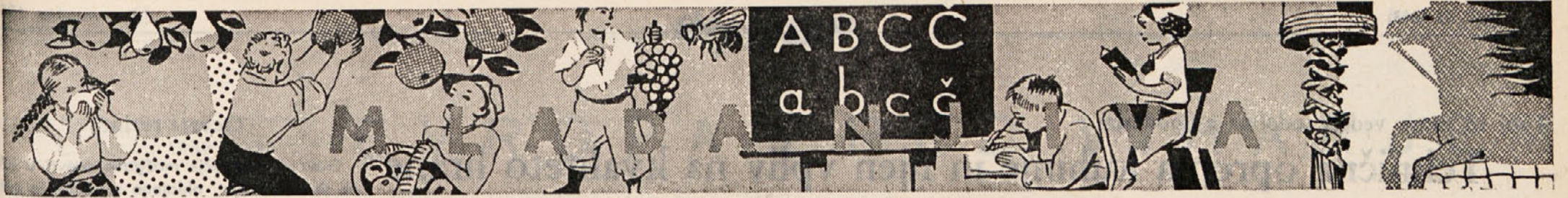
Ob koncu minulega tedna so avstrijski rejci perutnine zasedali v Celovcu. Udeležba iz vseh zveznih dežel je bila izredno velika. Na področju perutninskega gospodarstva zavzema tudi Koroška zelo pomembno mesto. V deželi deluje 30 priznanih plemenskogojnih in valilnih obratov. Vzrejajo dobro kvaliteto v množini, lahko do malega krijejo povečano potrobo potrošnje domačega prebivalstva. Med drugim so tudi ugotovili, da kakovost domače perutnine nikakor ne zaostaja za inozemsko ter se morajo zaradi tega obdržati tudi cene na dosedanji višini.

Vžigalice niso igrače za otroke

Na srečo se minuli ponedeljek v grebiniškem predmestju v Velikovcu ni zgodila večja požarna nesreča, kakršna bi po okoliščinah lahko nastala. V kletnem prostoru enonadstropne hiše se je šestletni fant igral z vžigalicami. Ko jih je vžigal, se je nenkrat vžgala v kleti nakupčena lesna volna in drugi lahko gorljivi predmeti. Ogenj je razvil močan dim in stanovalci niso mogli pri vratih iz svojih stanovanj ter so jih morali gasilci spraviti po lestvah na prosto. Gasilci velikovške požarne brambe so preprečili nadaljnjo razširitev ognja in tako zabranili večjo škodo. Kljub temu pa cenijo nastalo škodo na okoli 7000 šilingov.

Šmarjeta v Rožu

V bližini vasi Zadnji vrh se je primerila usodna delovna nesreča, ki je končala s smrtno 49-letnega kmečkega in gozdnega delavca Valentina Rutarja. Nesrečni delavec je bil zaposlen s spraviljanjem dreves, ki jih je pred nedavnim polomil vihar. Ko je odrezal nagnjeno drevo, se je hlod nenadoma zakotalil, podrl delavca in ga potlačil pod se. Nesreča je bila strahotna. Rutarja je drevo takorekoč zmečkalo ter je bil na mestu mrtev. Žalostna in usodna nesreča je vzbudila v okolici veliko pozornost, posebno še, ker je bil smrtno ponesrečeni Rutar poznan kot poštenjak ter marljiv in vesten delavec.

MARIJA VOGELNIKOVA:

JESENSKA BAJKA

Vsako jesen se gozd poslika z barvami; vsako jesen je ves rumen in rdeč in rjav. Vsako jesen je zelo lep, kar najbolj lep.

Kdo pa posoja gozdu lepe jesenske barve? Kdo rdečo pa rumeno in rjavo? Kdo čopiče za to jesensko slikanje?

Naj vam povem? Bilo je nekoč v začetku velikega poletja, ko so dnevi dolgi, da jim ni kraja, pa vendar hitro minejo. Takrat so prirajale v gozd po ptičjo popevko in slavčevko zaljubljeno pesmico tri deklice v novih poletnih oblekah: Prva rahlo rumena kot lipov cvet, druga sončno rumena kot zlatica v travi, tretja pa senčna kot kaluznica ob potoku. Rajale so skozi gozd in popevale: „Kako je lepa nova rumena obleka, kako zelo je lepa!“

Drevesa so jih poslušala in so potrdila: „Kako lepa je njihova rumena obleka! Da je nam taka!“

In svetlolasa breza je zaželela: Kako bi se mi podala!

Deklice so rajale skozi senco do sonca in so vzdikale: „Kako nam je podobno!“

In so se ozrle in sočutno rekle: „Ubogi gozd je na vedno zelen. Kako mu mora biti dolgčas!“

In gozd je vzdihnil: „Ubogi gozd! Uboga drevesa!“

Bilo je sredi velikega poletja, ko so gozdovi najbolj zeleni in je njihova senca najbolj vabljiva. Takrat so pritekale v gozd po senco in hlad tri deklice v novih oblekah; tri deklice, trije rdeči cvetovi. Vsaka drugače rdeča: ena sveže nežna kot vrtnica, ena sončno rdeča kot mak sredi žita, ena pa temnordeča kot zrelo grozdje. Srečne so se občudovale: „Kako so lepe naše rdeče majice! Kako je rdeča barva lepa!“

In gozd je z njimi občudoval barvo: „Kako je lepa!“

Košata bukev se je materinsko nasmehnila: „Čez vse je lepa in zelo dobro jim pristojajo; kar sijajo sredi zelenja.“

Potem je rahlo zavistno pomislila: „Če bi bi jo imela jaz, bi se hrast gotovo koj zaljublil vame. Škoda, da je nimam!“

Deklice so rekle: „Kaj gozd in so se čudile: „Zakaj neki je gozd vedno enako zelen? Ubogi gozd! Kako mu mora biti dolgčas!“

In gozd je vzdihnil: „Res je precej dolgčas.“ In se je raztožil in njegovo listje je še bolj pozelenelo.

Bilo je pod kraj poletja, ko je gozd najbolj bogat in radodaren in sipa in poklanja svoje zaklade in darove in jih ponuja vsakomur. Takrat so vanj prihitele tri deklice v novih oblekah; tri deklice, trije rjavi hroščki. Vsak drugače pobarvan, pa vendar vsak rjav. Prva je bila zlatorjava kot star cekin, druga bogatorjava kot dišeči volčin, tre ja pa mehko-tjara kot murka v planini. Šle so skozi gozd in so se veselile: „Kako so lepe naše rjave jopice! Kako topla in prijazna je njihova rjava barva!“

Drevesa so jih spremljala in slišala in prož-

na leska se je upognila: „Kako je prijazna njihova rjava barva!“

Stari hrast je zamrmral v brado: „Kako je topla! Vso zimo bi me grela.“

Deklice so se vprašale: „Zakaj pa gozd nima nikoli nove obleke?“

In gozd je ponovil za njimi: „Le zakaj ne?“ In breze in bukve in leske in hrasti so šumele: „Le zakaj ne?“

Poletje je bilo in gozd je bil zelen. Počitnice so minile in gozd je bil zelen.

Šola se je začela in gozd je bil zelen kot prej, kvečjemu še malo bolj.

Pa se je zgodilo v prvem razredu osemletke pri risanju, da je Mihec iz tretje klopi poslikal gozd rdeče. Čisto rdeče! Res je si-

In Janez in Marko sta predlagala: „Povejmo mu, da bi mu rdeča in rumena in rjava barva za spremembo kar lepo pristojale. Naj se malo preobleče in poslika!“

In Minka in Špelca in Tončka so pritrjevale: „Povejmo mu!“

Opošne so o roci šli iz šole po ovinku naokrog in so obiskali gozd. Ogledali so si drevesa in so jim pokazali Mihčevo podobo in so rekli: „Takole obleko si oblecite.“

Gozd je pogledal sliko in se je spomnil treh rumenih in treh rdečih in treh rjavih deklic, pa je pokimal in pobaral otroke: „Kako pa te tole napravili?“

Otroci so izvlekli iz torb škatle z barvami in čopiče in so jih pokazali. Drevesa so se nizko sklonila in so si vse natančno ogledala; potem so prosila: „Posodite nam barve, da se poslikamo! Posodite nam vsaj eno škatlo!“

Otroci so pomislili in so se posve ovali, potem so rekli: „Ene same ne moremo posoditi, ker bi se vse barve čisto izrabile.“

Posvetovali so se še enkrat in so posodili vse škatle in vse čopiče. In so naročili: „Iz vsake škatle porabite nekaj, pa nikar preveč.“

Vso noč so se drevesa slikala in lišpala. Veter jim je držal barve in rosa jim je močila čopiče. Zjutraj je bil gozd spremenjen in nov. Bukve so temno žarele, breze so zvonile z rumenimi cekini, leske so rdeče gorele iz tal. In stari hrast je bil zaljubljen, joj, kako je bil le stari hrast zaljubljen!

Drugo jutro so drevesa čakala na otroke, da jim vrnejo barve in čopiče. Toda otroci so pozabili teči skozi gozd, ali pa so mogoče tako pozno vstali, da jim je za ovinek zmanjkalo časa. Tudi opoldne jih drevesa niso pričakala: ali se niso spomnili, ali pa so bili preveč lačni in se niso utegnili muditi na poti. In tako so barve s čopiči vred ostale v gozdu in so jih drevesa skrbno pospravila. Namesto šolskih otrok pa so prišle skozi

Leseni konj

Hopa, hopa, hopa, hop,
Marko je zajahal klop.
Bose noge brez ostrog,
a konjiček urnih nog.

Hopa, hopa, hopa, hop,
Marko jaha že v galop.
Čez tri klance, tri vodice,
tri vodice, tri stezice.

Hopa, hopa, hopa, hop,
Marko jaha, jaha klop...
Se po ličkih pot pretaka
konj še storil ni koraka!

A. Rijavec

FRANCE FILIPIČ:

Trije grmi

Megla je splela kapice
za tri samotne grme,
ki rano zacveteli so
na vrhu gore strme.

Vso noč tri bele kapice
so cvetje varovale,
ko slane drugim grmom vsem
cvetove so požgale.

Zarana zlato sončece
se v breg je prismejalo,
in kot bi trenil, kapice
trem grmom je pobralo.

cer vedel, da je gozd zelen. Ko pa ga je slikal, je pomislil: Kakšen neki bi bil gozd, če bi bil rdeč kot obleka naše Metke? In ko je na to pomislil, mu je čopič zašel v rdečo barvo. In ko je zagledal pred seboj rdeča drevesa, se je nasmehnil: „Kako lep bi bil rdeč gozd!“

Dodal je še malo rumene in rjave barve in je vzdiknil: „Takole je pa sploh najlepše!“ Peter, ki sedi zraven Miha, se je zasmejal: „Gozd, pa rdeč!“

Janez in Marko iz sprednje klopi sta se hihitala: „Rdeč gozd...“

Minka in Tončka in Špela so čisto spredaj v prvi klopi kihale od smeha: „Rdeč gozd!“ Ves razred se je norčeval: „Rdeč gozd! Le kdo je že videl rdeč gozd?“

Miha pa smeh ni prestrašil niti zmedel, le vprašal je: „Mar ni lep?“

Zdaj je razred utihnil in razmislil in ocnil: „Lep je pa res!“

In zdaj je tudi Peter razsodil: „Najlepši v razredu je. Kaj pravite, zakaj ni gozd nikoli takole rdeč?“

Kamela — lepotica

Kazahska bajka

Nekoč je bila kamela lepotica. Imela je čudovite rogove in dolg, košat rep.

Pa je prišla k reki, da bi se napila vode. Vendar ni bila toliko žejna, marveč je hotela samo sebe občudovati v vodni gladini.

Pritekel je jelen in ji dejal: „Oh, kako si lepa! Jaz pa sem prava spakal!“

„Je že tako,“ je malomarno odvrnila kamela.

„Draga moja, danes moram v goste. Prosim te, daj mi svoje prekrasne rogove, daj mi jih samo za današnji večer,“ je poprosil jelen.

Kamela mu je dala rogove.

Konj je bil tiste čase grd in brez repa.

Pritekel je do kamele in jo prosil, naj mu posodi svoj svileni rep. Kamela mu je posodila rep.

In tekli so dnevi in tedni. Kamela je čakala, kdaj ji bo jelen vrnil rogove in konj rep.

Ko je nekega dne kamela opomnila jelena, naj ji vrne rogove, ji je odgovoril: „Vrnili ti bom rogove, ko ti bo rep zrasel do zemlje.“

In konj ji je rekel: „Vrnili ti bom rep, ko ti bodo zrasli rogov.“

Od tedaj se kamela vedno, kadar pije vodo, obrača in oprezuje, če ji bosta dolžnika vrnila rogove in rep.

Kje ste, Lamuťovi?

58 Anton Ingolič

Ali bi se ti, Luka in vsi drugi potikali po svetu, če bi sedeli v ravnateljstvu drugi ljudje? Tisto noč sem molila in klela obenem, Bog mi odpusti. Zjutraj sem bila spet spodaj. Ženske smo odšle pred ravnateljstvo. Ni nam bilo mar žandarjev in vojakov. Vrnite nam možel! Pojdite po očete! Sredi dopoldneva so le pristali na rudarske zahteve. Tedaj so naši prišli ven. Šestdeset so jih morali odpeljati v bolnišnico, med njimi tudi Ivana. Joj, kakšen je bill pa se je vendarle smehljaj. Tudi jaz sem bila dobre volje. Držal je. Dvainpedeset ur v jami samo s tisto južino, ki si jo je bil odnesel za en štih! Zdaj je spet dober in hodi na delo. Vesela sem, da se niso vdali.

Tudi jaz sem bil vesel. Tedaj, ko sem tudi jaz stavkal, nismo bili dovolj odločni in enotni. Na koncu smo popustili. Tokrat so zdržali do konca, zato so zmagali.

S ponosom sem pripovedoval Rogeru o stavki v naših revirjih.

„Vre, povsod vre, Sovjetska zveza se

utrjuje, njen glas se že sliši v svetu, občutila se bo kmalu tudi njena pest.“

Imela sva dolge razgovore in delala velike načrte. Po delu sva ležala na obrežju ali odšla na hrib onstran reke. Pod nama je ležalo mesto s širokimi ravnimi ulicami. Posebno ponoči je bil nanj lep pogled. Na tisoče in tisoče lučic je mrgolelo pod nama. Včasih sva se z vzpenjačo zapeljala v te luči. Koliko lepega so ustvarile človeške, delavske roke, pa ne bi bil ponosen, da sem delavec, pa ne bi branil delavskih pravic in se ne bi tepel, da bi vse, kar smo ustvarili, bilo dostopno vsem ljudem in ne samo bogatinom?

Malo pred jesenjo smo dokončali most in bil sem brez dela, tudi brez pravega prijatelja, kajti Roger se je s svojim podjetjem vrnil v neki manjši kraj v bližini Grenobla. Povabil me je k sebi, a nisem mogel sprejeti njegovega povabila; družino je imel, poleg dveh otrok in žene še očeta in tasta, nobenljena starca. Toda že povabilo mi je bilo dobro delo. Gaspard, Roger, Pierre in drugi Francozi so bili prav taki proletarci kot Breznik, Amon, Klambos, Alfonzo in jaz.

Nekaj dni sem postopal po mestu; ko sem spoznal, da dela ne bom našel, sem začel misliti na trgatve. Ujel sem kamion, ki je bil namenjen na sever, in se odpeljal v Dijon, kjer so v bližini čez nekaj dni začeli s trgatvijo.

To so bili spet lepi dnevi. Predvsem je

bilo mnogo sonca, grozdja, vina in petja. Pel sem, da so me vsi poslušali in ženske, lahko rečem, so zamaknjene gledale vame. To in ono sem poljubil, a nič več. Louison je morala prav v tem času roditi malega Lamuťo ali Lamuťko. Često sem mislil nanjo in vleklo me je na samotno kmetijo pod Pic de Nuit, vendar sem se premagal; vedel sem, da tam ne bi mogel ostati.

Po trgatvi sem delal nekaj tednov v kleti, konec novembra pa spet nisem vedel ne kod ne kam. Imel sem toliko prihrankov, da bi se bil lahko odpeljal v Merlewald, tudi me je vabil Pic de Nuit, toda kupil sem si karto do tretje ali četrte postaje severno od Dijona, iz vlaka pa sem se spravil šele malo pred Francijo.

Mnogo sem bral in slišal o francoski prestolnici, videl sem slike Eiffelovega stolpa, Slavoloka zmage, Louvra, Notredamske cerkve in drugih stavb. Tu se je, to sem vedel, stekalo bogastvo vse Francije, tudi merlewaldskih premogovnikov, iz žuljev francoskih in drugih delavcev pa kolonialnih narodov so zrasle pariške palače, cerkve in bogato založene trgovine, o katerih sta snjali obe Brigitti; tu so se torej delavci že spoprijeli s fašisti, s policijo in vojaštvom.

Moram si ogledati to čudovito mesto, sem si dejal, ko sem se tistega meglenega novembrskega jutra pretihotapil na ulico. Prvo moje srečanje s Parizom je bilo takšno, da sem imel to, tako opevano boga-

taško mesto za delavsko mesto, kajti ulice, v katere sem prišel po nekajurni hoji, so bile ozke, hiše visoke, a puste in temne, ljudje, ki sem jih srečaval, pa delavci, ki so odhajali na delo ali se že vračali z dela, njih žene, ki so odhajale v pekarno, trgovino ali mlekarno, nižji uradniki in študentje, ki se jim je že iz oči videlo, da so večkrat lačni kot sivi. Počutil sem se domačega. Poiščem si zaslužek, sem si rekel, in ostanem, dokler se ne odpre delo v rudnikih. Če kje, bom tu našel kaj. Do pomladi, tako so govorili v Grenoblu. V Franciji se je kriza začela leto pozneje, zato se bo tudi leto pozneje končala. Seveda — kakor v drugih državah — predvsem zaradi pospešenega oboroževanja. Brez premoga ne more delati vojna industrija. Nekaj mesecev počakam tu, potem pojdem tja, kjer se bo najprej odprlo, ali v Merlewald ali v Mens, ki je še bliže.

V ogromni hiši, kjer so, kot sem razbral iz oglasa, izdajali najcenejše sobe, sem si v petem ali šestem nadstropju najel sobo zaštirinajst dni. Sobo? Ne vem, če lahko imenujem tisti prostor sobo, dolg je bil toliko, kot je bila dolga zarjavela železna postelja, širok pa samo za laket več kot ležišče, mize, stolov in omare ni bilo, na steni je visel le obešalnik s tremi polomljenimi kljukami; kot celica. Ne, še celice so bile, kakor mi je pripovedoval Amon, prostornejše in prijaznejše, čeprav so imele zamreženo okno. Malo sem bil doma. Prve

Tudi to mora vedeti sodobna gospodinja:

Tehnična oprema kuhinje in njen vpliv na kvaliteto hrane

Vemo, da je snov, iz katere je izdelana posoda, v kateri kuhamo in hranimo živila in pripravljamo vsakdanjo hrano, odločilnega pomena za njeno kakovost pa tudi hranilno vrednost. Uporaba neustrezne posode za pripravo in kuho je pokvarila že marsikatero jed. Manj znano je, da more neustrezna posoda jed tudi zastrupiti: na srečo taka zastrupljenja po navadi niso hujša; izzovejo pa motnje v prebavi ali lažje rane v prebavnem traktu.

Nekatere kovine, kakor baker, cink, svinec, posebno pa še svinčene glazure, postanejo lahko zelo nevarne.

Mnoga živila vsebujejo kisline, včasih pa le-te nastajajo šele med pripravo in kuhanjem jedi. Pri izbiri posode morajo razen tega upoštevati še temperaturo in čas kuhanja oziroma hranjenja živila v njej. Vsečina v posodi reagira s kovino posode, jo razjeda in raztaplja; kovina korodira. Najmočnejši korozijski pojavi dostikrat ne nastajajo na mestih, pokritih s tekočino, temveč na mejni ploskvi: tekočina — kovina — zrak. Raztopljene kovine se vežejo s kislinami in tvorijo lahko strupene soli, nadalje uničujejo vitamine, podeljujejo hrani neprijeten, kovinski okus in ji spreminjajo barvo.

Čeprav so nekoč baker veliko uporabljali za izdelavo kuhinjske posode in kotlov, smo ga danes v te namene že skoraj povsem opustili. Baker rad oksidira ob prisotnosti zraka in se rad raztaplja v kislih jedeh. Raztopljen pospešuje oksidacijo in s tem žaltavost in žarkost maščob. Živila, ki vsebujejo vitamin C, t. j. predvsem sadje in zelenjava, ne smejo priti v dotik z bakrom; ta je eden izmed največjih uničevalcev vitamina C. Pri kuhanju spreminja zelenjavi tudi barvo. Pokositreni baker nima velike prednosti pred samim bakrom in ne pomeni zadostne zaščite pred izgubo vitamina C pri kuhi. Kositer se hitro odlučuje; brž ko pa mestoma odpade, so škodljive posledice bakra še dosti večje, kot če bi se jed kuhala v čistem bakru. Kislo živilo pride istočasno v dotik s kositrom in bakrom in ta se pod vplivom kositra še bolj raztaplja.

Svinca za izdelavo posode ne uporabljamo, najdemo pa ga v glazurah porcelanskih in glinastih posod; če glazura ni bila dovolj dobro žgana in pri zadostni temperaturi, oddaja kislim tekočinam in jedem strupeni svinec.

Zelo razširjena je uporaba železne posode. Ne moremo priporočati litega železa. Šibke kisline ga lahko raztapljajo in rado rjavi. Tudi uničuje vitamin C, čeprav nekoliko manj kot baker. Jedem podeljuje ogaben kovinski okus in jim spreminja barvo, zlasti zelenjavi in povrtnini, ki ima več tanina in taninom podobnih snovi; taka živila potemniijo v dotiku z navadnim železom. Tudi maščobe se hitreje kvarijo v železnih posodah.

Najboljši material za kotle in kuhinjske posode je nerjaveče jeklo. V njem so železu dodane različne druge kovine, ki ga trdijo in delajo odpornega. Nerjaveče jeklo nima nikakega slabega vpliva na hrano. Njena biološka vrednost in organoleptične lastnosti

ostanejo nespremenjene. Nerjaveče jeklo je neobčutljivo za kisline, ne vpliva na obstojnost vitaminov, ne kvari drugih sestavin živil in je trajno. S higienskega vidika je taka posoda zelo priporočljiva, ker je popolnoma gladka in se zelo lahko čisti. Le eno slabo stran ima ta material: silno drag je.

Navadna emajlirana železna posoda se v velikih kuhinjah ne uporablja dosti; mogoče le bolj kot pomožna posoda. Okruški emajla so zelo nevarni za črevesje.

Bela pločevina dobro služi konservni industriji za izdelavo doz, za kuhinjsko posodo pa ni priporočljiva. Bela pločevina je namreč železna pločevina, ki je z obeh strani pokositrena. Pri stalnem čiščenju bi se pločevina izgubljala in na dan bi prikukalo železo z vsemi svojimi slabimi vplivi na živila.

Aluminij in njegove zlitine so v primerjavi z nerjavečim jeklom cenejše. Za kuhanje in embalaranje živil mora biti aluminij dovolj čist, t. j. nad 99,5 %. Kotle izdelujejo iz aluminija s čistočo 99,7 %. Aluminij je odporen proti šibkim kislinam, dokler ga ščiti plast oksida. Alkalije odstranijo in razkrojijo to plast ter začno hitro korodirati kovino. Dobro uporaben je aluminij za mleko in mlečne proizvode. Ze šibko kisli krompir in njegove izlužine ga korodirajo. Elokspiran aluminij je odpornejši. Za čiščenje take

posode ne smemo uporabljati raztopine sode ali drugih alkalnih sredstev; oksidna plast mora ostati nepoškodovana. S higienskega stališča aluminij ni nevaren in škodljiv; vitaminov in drugih biološko vrednih sestavin hrane ne uničuje; podeli pa hrani, če je v njej raztopljen, neprijeten okus, zdravju škodljiv pa ni.

Cink sploh ne prihaja v poštev kot material za kuhinjske kotle ali posodo, niti sam niti v mešanici z drugimi kovinami. V živilih se hitro raztaplja in je zdravju močno škodljiv.

Popolnoma brez vpliva na živilo je jensko steklo, saj drži visoko temperaturo; iz njega izdelujejo lonce, ponve in pekače. Žal, za mehanične udarce je neodporno, lahko se razbije.

Vidimo, da imamo razmeroma majhne izbire dobrih materialov za tehnično opremo kuhinje in še manj za tehnično opremo velikih kuhinj. Nerjaveče jeklo je najustreznejše za velike kotle, pokrovi in neka eri manjši kotlički za kuhanje mleka, kave ter drugih nevtralnih živil pa so lahko narejeni iz aluminija. Za ponve, ki nimajo prevelikih dimenzij, bi se verjetno dobro obnesla tudi debela železna pločevina, emajlirana s posebnim nikljevim emajlom.

(Po „Sodobnem gospodinjstvu“)

Potrebuje dojenček več železa?

Poleg 84—90 odstotkov vode, 2,8—4,5 odstotka maščobe, kakšen odstotek beljakovine in mlečnega sladkorja in malenkostnih količin apnenca, fosforja, kalija in kuhinjske soli kakor tudi sledi cinka, bakra, aluminija, svinca, mangana in še drugih elementov najdemo v litru mleka morda pol miligrama železa. To pa je manj kot dvomilijoninka odstotka. Ta količina ne za-

dostuje za povprečne potrebe dojenčkovega telesa, predvsem pa gre primanjkljaj železa na račun rdečih krvnih teles. Železo v krvnem barvilu je namreč prenašalec kisika, ki ga otroški organizem pri rasti potrebuje v velikih količinah. Zato priporoča dr. Reiser, da začnemo dojenčku že zgodaj dajati poleg mleka tudi mesni sok, jajca in zelenjavo, nedonošenčku pa bi kazalo ta važni element celo injicirati.

Kako čistimo vrata, slike in okna

Vrata: potrebujemo blažjo raztopino detergenta ali milnice v topli vodi. Najprej izbrišemo prah, nato operemo vrata z raztopino, izplaknemo s čisto vodo in dobro otremo s suho krpo. Dobro je, če vrata namažemo potem s tanko plastjo loščila. Čistimo in brišemo vrata vedno v isti smeri, od zgoraj navzdol.

Okviri slik: potrebujemo čisto krpo, blago raztopino milnice, loščilo za parkete, suho krpo in laneno olje. Ko očistimo prah, operemo okvir (če ni pozlačen) z milnico in takoj obrišemo s čisto krpo. Če je okvir lesen, ga lahko namažemo z loščilom in zdrgnemo s krpo. Pozlačene okvire čistimo nalahko z lanenim oljem. Steklo na sliki operemo pred okvirom, da ga kasneje ne močimo.

Okna: raztopina detergenta ali kisa,

časopisni papir, krpa iz jelenje kože. S suhim časopisnim papirjem odstranimo prah, nato dobro zmočimo v raztopini detergenta ali kisa drug papir in operemo okna. Na kraju jih otremo najprej s časopisom, nato pa z jelenjo kožo, da se lepo svetijo. Perno in brišemo okno od zgoraj navzdol.

Vlažne noge

so posebno poleli skrajno nadležna reč. Temu zlu večkrat odpomorejo menjajoče mrzle in tople kopeli v slani vodi ali pa tudi samo obloge. Še bolj učinkovite so, če pridenemo vodi evkaliptovega olja. Napolnimo eno vedro z vročo in drugo vedro z mrzlo vodo, ki naj sega do pod kolen. Začnemo z vročo kopeljo, nehamo pa z mrzlo. To ponovimo širikrat. Nato noge srotiramo do suhega in vmasiramo malo olja.

dni sem pohajkoval po ulicah, z vsakim dnevom sem prodril globlje v središče mesta, prišel do Notredamske cerkve, o kateri sem pod Pic de Nuit prebral zanimiv roman, do bivšega kraljevega dvorca Louvra, do Trga la Concorde, kjer je padlo meseca februarja dve sto delavcev, do Slavoloka zmage, pod katerim leži neznan vojak, in seveda do Eiffelovega stolpa, s katerega sem videl vse mesto kot s Strmca Podlog. Toda kakšna razlika!

Tiste prve dni nisem niti pomislil na to, da bi povprašal za delo, bil sem prepričan, da ga ne bo težko dobiti, čeprav sem videl mnogo slabo oblečenih in lačnih ljudi, moških in tudi žensk. Šele čez nekaj dni sem se začel zanimati za delo. Najprej sem povprašal svoje sestanovalec.

„Delo? Od kod prihajaš, da ne veš, da v Franciji že štiri leta ni dela?“

Razložil sem, da sem eden fistih, ki to zelo dobro vedo.

„Zakaj potem vprašuješ?“

„Kako priložnostno delo, za dva, tri meseca?“

„Ljubček, ni ne stalnega ne priložnostnega dela za tistega, ki je na cesti. Če si Francoz, dobivaš podporo, od katere pa lahko samo pogineš, če imaš družino; če si tujec, ti je odprta pot domov.“

Tako me je poučil starina, ki je prodajal na vogalu pommes fruites in je moral s svojo pečico preživljati sebe in družino.

„Delo?“ me je zavrnil človek mojih let,

a tako suh, da je ponošena obleka na njem mahedrala. „Ze tri leta ne vem, kaj je delo in kaj pošten zaslužek.“

„Od česa pa živiš?“

Pljunil je, namesto da bi mu odgovoril. „Priložnostni zaslužek?“ se mi je zasmel razcapanec na oglu. „Jaz živim od tega!“

Stegnil je predse odprto dlan, jo v loku naglo potisnil v hlačni žep in mi pomežiknil.

„Delo? Čemu bi delal?“ mi je resno odgovoril moški srednjih let z baretko. „Dajejo mi podporo, dovolj je zame in za ženo, hči pa gre po svojih opravkih. Tudi če bi mi ponudil delo, ga ne bi vzel. Če lahko gospoda živi brez dela, zakaj tudi delavec ne bi mogel?“

Samo še nekaj frankov mi je ostalo, ko sem plačal sobico za naslednjih štirinajst dni. Če bi poizkusil s čiščenjem čevljev? Šel sem v nekaj hiš, še vrat v stanovanje niso odprli, samo skozi linico so pogledali in spet zaprli pokrovčič; ali so že imeli svojega čistilca ali so si čevlje čistili sami. Spomnil sem se na monsieur Nerona. Če bi stanovala tam na gosposkih Champs-Elysées madame Chamberl, vdova po ministru in industrialcu, bi lahko vodil njene- ga hrta po pariških bulvarih, še pod Slavolok zmage bi ga peljal. Ni pomagalo drugo, da sem začel prodajati, kar sem prinesel s seboj: perilo, delovno obleko, boljši par čevljev. Konec januarja sem brez

prtljage, s praznim želodcem in upadlimi lici moral zapustiti svojo „sobo“. Prvo noč sem se zatekel v bližnjo postajo podzemne železnice, kjer je bil zrak slab, bilo pa je toplo. Zjutraj sem z dvema razcapanema, ki sta spala z menoj in sta bila že stara Parižana, odšel v velike pariške tržnice. Tam smo pobirali, kar so odmetavali trgovci in branjevke. Naslednje jutro sem le dobil boren zaslužek: pomagal sem razkladati kamione z živila. Tako sem imel kak teden vsako jutro po nekaj ur dela. Medtem so nas pregnali iz metroja. Zatekli smo se pod most blizu Notredamske cerkve. Brilo je, s Seine se je dvigala vlaga in po mostu so ropotali avtomobili, zato prvo noč skorajda nisem zatisnil očesa, okoli mene pa so kot na mehkih posteljah trdno spali ne samo moški, marveč tudi ženske, celo neka družina s tremi otroki. Iz dneva v dan je bilo slabše. Spoznal sem, da ni druge rešitve, kakor da se odpeljem v Merlewald. Domov nisem pisal, kar sem zapustil Grenoble. Mati me bo gotovo z veseljem sprejela, tudi oče ne bo godrnjal, saj na pomlad pojdem spet v jamo. Pohajal sem po postajah in okoli njih, da bi se vtihotopil v vagon, ki jih je na stotine odhajalo praznih na sever po premost. Vendar prva dva dni nisem imel sreče.

Tisti drugi večer sem se zgodaj zvečer vrnil v svoj „hotel“ ob Seini. Ker se mi ni dalo v „spalnico“, sem sedel na klop bližju mosta. Ulica, ki je držala na most, je bi-

Ocvrte rezine

Goveje ali telečje mozgane prevri v juhi ali slanem kropu, ohlajene sesekljaj in prepraži na presnem maslu s sesekljano čebulo in peteršiljem. Ko je malo ohlajeno, primešaj eno jajce, sol in malo popra. Iz belega, starega kruha nareži enakomerno velike in debele rezine tako, da se držita pri dobu po dve in dve skupaj. Vmes namaži nadev, stisni skupaj, namoči jih hitro v mlačni juhi ali mleku, nato pa v raztepenem jajcu in jih svellorumenno ocvri.

Jecljanje je napaka v sluhu

Jecljanje ni napaka v izgovarjavi, marveč v sluhu. Jecljavca moti lasten glas. Če tega ne sliši, preneha jecljati. To sta ugotovila dva angleška zdravnik dr. E. Colin Cherry in M. B. Mac Sayers. Preiskala sta 25 odraslih, ki so bolj ali manj jecljali. Brati so morali tekst, pri tem pa so jim dali na ušesa slušalke, iz katerih je prihajal močan, globok glas, ki je prekričal lastnega. V 24 od 25 primerov so ugotovili že pri prvem poizkusu očitno izboljšanje. Le en pacient, ki je bral v glasnem okolju, ni kazal napredka.

Oba zdravnika sta preizkusila še drugi način, kako bi izolirala glas jecljajočega. Napravila sta poskus, da sta dva pacienta hkrati brala enak tekst. Po dveh do treh tednih sta zdravnik doseгла lepe uspehe in nobenega neuspeha.

Majhni nasveti

Kakovost jedilnega olja lahko gospodinja preizkusi, če steklenico dobro pretrese. Če se olje prične peniti, pomeni, da olje ni najboljše. Gospodinja bo kupila prihodnjič izdelek kake druge tovarne.

Če bi radi povaljali meso v moki, ne da bi si pri tem umazali roke, dajte nekoliko moke v papirnato vrečico in jo z mesom vred dobro pretresite.

Palačinke bodo sočne, če boste v testo nastrgali nekoliko prepečenca.

Cvetačine glavice se kuhajo hitreje od debla. Da bo vsa cvetača zmehčana v istem času, prerežite deblo pred kuhanjem v obliki križa.

Nož, s katerim režemo limone, pomaranče, kisle zelje in podobno, takoj po uporabi splaknite. Kislina škoduje rezilu — nož se hitreje skrha.

Škripajoča vrata privzdignemo in nadržnemo tečajje z grafitom, lahko tudi z mehkim svinčnikom. Če jih namažemo z maščobo je boljši vazelin kot pa olje.

la bogato razsvetljena, po njej in čez most so švigali avtomobili, potnikov pa zaradi vetra, ki je z ledenimi iglicami zbadal do kosti, ni bilo mnogo, in še tisti, kolikor jih je šlo mimo, se name niso ozrli. Lačen sem bil in zeblo me je, vendar je bila še hujša zapuščenost, ki je nisem dotlej še nikoli občutil tako bridko. Bedak, bedak! sem si govoril s posmehom, lahko bi se vozil z Brigitto v takemle črnem avtomobilu in zapravljaj zadnje stotake, ki bi jih bil izmaknil svojemu gospodarju v N'euxu, lahko bi v Nici, kjer bo skoraj pomlad, še vedno vodil v ministrov obleki na malo in veliko potrebo gosposkega hrta, spal pa pri darežljivi Alici, ali pa bi se grel v pernicah pod Pic de Nuit in pestoval v topli sobi svojega sinčka ali svojo punčko. Pamen ten si, Marko Lamu! Kako bi se ti tovariši smejali, če bi te videli tu in bi vedeli, kakšne prilike si zavrgel!

Toda ali bi bil storil drugače, sem se resno vprašal, čeprav bi bil vedel, kaj me čaka v Parizu?

Izrazmišljanja me je zdramila ženska, ki je sedla k meni na klop. Žensk, ki si služijo kruha na ta način, da prodajajo svojo ljubezen, sem bil že navajen. Tudi ta, ki je prisedla, je bila ena izmed njih. Toliko, da sem se ozrl k njej in videl, kako se vsa prezebala zavija v letni plašč, se je že okrenila k meni in rekla: „Mrzlo, kaj?“

(Se nadaljuje)

I. Reichstag v plamenih

Van der Lubbeja so pripeljali iz zapora. Bil je miren, kot da ne ve, kaj se bo dogodilo. Toda ko je zagledal giljotino, so se pozeze na njegovem obrazu spremenile. Lotil se ga je nemir. Spoznal je, da gre zares. Spreletela ga je smrtna groza. Ko mu je višji državni sodnik pričel čitati obsodbo, je pričel kričati, da je šlo do kosti. Kričal je do svojega zadnjega diha. Krvnik ga je moral s silo gnati h giljotini. Lubbe se je upiral z vso silo do poslednjega trenutka. Priče so razumele v njegovem grozljivem moljenju le nekaj razločnih besed, ki jih je večkrat ponovil:

„Pustite mi vendar govoriti! Ne sam, ne sam!“

Neki očividec se je onesvestil. Nekaterim drugim je še dolgo časa potem zvenelo v ušesih Lubbejevo kričanje.

Van der Lubbe je do zadnjega čakal, da bodo njegovi gospodarji izpolnili svoje obljube in da ga bodo spustili. Saj je delal le po njihovih navodilih. Tik pred smrtjo je spoznal, da so ga ogoljufali in zavrgli kot obrabljeno orodje sedaj, ko jim ni bil več potreben.

Uradno poročilo je navajalo, da je Hindenburg odbil njegovo prošnjo za pomilostitev. Toda to je bila laž. Ne Hindenburg, temveč Hitler je odbil prošnjo brez Hindenburgove vednosti. To novico so prinesli časopisi („Neuer Vorwärts“) in nemška vlada ni dementirala. To je zadosten dokaz, da je bilo res tako, kajti zadeva okrog požiga Reichstaga je bila tedaj občutljiv živec za nacistično Nemčijo.

Nizozemsko poslanstvo v Berlinu je zastopalo družino van der Lubbeja in je v njegovem imenu zahtevalo izročitev posmrtnih ostankov obglavljenega. Nemška vlada je sprva pristala na to zahtevo, toda že 12. januarja je vrhovno sodišče Reicha objavilo uradno sporočilo, da trupla van der Lubbeja

ne bo izročilo, in da ga bodo pokopali v Leipzigu. Nemška vlada je vnovič poteptala splošna zakonska določila, ki so v navadi v takih primerih. Bratu van der Lubbeja so dovolili prisostvovati pogrebu, le če se odpove, da bi prisostvoval pri obdukciji trupla.

Lubbeja so pokopali na leipziškem pokopališču. Grob je čuvala stalna straža. Hitlerjeva vlada se je bala, da bi truplo lahko pričalo proti nji. Bala se je kemične in toksikološke preiskave trupla in zato je zastražila grob, da ne bi ukradli trupla. Tudi to je dovolj zgovoren dokaz, da se je nemška vlada trudila zakriti svoj podli zločin.

Tako se je žalostno končalo življenje Marinusa van der Lubbeja, ki je na procesu zlomljeno ječal:

„Ne morem več! To, kar se tu dogaja, je izdajstvo nad človekom. Zahtevam obsodbo... Ne morem več... Tega napora v zaporu ne morem več prenašati!“

ni poklicalo nobene priče iz Nizozemske, ki bi to lahko potrdila. Pač pa je v zaključnih besedah obrobde označila Lubbeja kot človeka, ki zlahka zapade pod tuj vpliv in da „lahko postane orodje“ drugih.

Nacisti so prav zaradi tega izbrali Lubbeja. Bil je primerno „orodje“ in je šele tik pred obglavljenjem spoznal kruto resnico ter zato kričal: „Pustite me vendar govoriti!“

Marinus van der Lubbe je odšel na svoje zadnje potovanje v Nemčijo v popolnoma novi obleki. To obleko mu je podaril brat. Ko so Marinusa usodnega dne popoldne zadnjič videli pred Reichstagom, je bil v ponošeni oguljeni obleki. Kam je dal svojo novo obleko? Ali je bila slaba obleka že priprava za načrt? V poveljih SA se je tedaj mnogo govorilo o tem, da so komunisti slabo (tolovajsko) oblečeni. Nacisti so Lubbeja „proletarizirali“, da bi njegova zunanost odgovarjala revnim malomeščanskim predstavam o nevarnih komunistih. Policijski komisar Heisig je obiskal Nizozemsko, da bi „ugotovil“ morebitna nova dejstva. Tam (v Leyden) so ga opozorili na novo obleko, toda na procesu o tem sploh niso govorili. Ali ni to dovolj jasen dokaz, da se je sodišče nalašč izogibalo tega dejstva?

Resnični požigalci

Leipziški proces je končan. Toda proces proti resničnim požigalcem se je končal še pred leipziškimi. Antifašistično gibanje izven Nemčije je zbiralo dokaze že celo leto 1933.

Preiskava se je začela z osnovnim vprašanjem: komu je koristil požig Reichstaga? Kdo ga je potreboval?

Komunistična partija Nemčije se ni pripravljala na vstajo. To niso mogli dokazati niti nacisti. Niso mogli položiti na mizo nobenega dokumenta. To je pokazal tudi leipziški proces, to je dokazal Dimitrov.

Požig so potrebovali nacisti. Nemčija je bila tik pred volitvami. Požig je moral prestrašiti meščanstvo in speljati vodo na nacistični mlin. Hitler je potreboval velik požar, da bi rešil stranko in oddelke SA, ki so že beračili po cestah. (V naslednjem letu 1934 je v proračunu nemške vlade določenih 260 milijonov reichsmark za vzdrževanje SA!)

Komunisti so proti individualnemu terorju, nationalsocialisti so njegovi zagovorniki. Vsa pot nacizma je nazaj in naprej posejana s terorjem. Požig je bil teroristično dejanje. Le pol leta je minilo in Hitler je pomečel z vsemi političnimi strankami. Njemu je služil požig. Potreboval ga je za zadnji in odločilni udarec, ko je šlo nacistični stranki za ali — ali.

V Rjavi knjigi (Braunbuch) so zbrani številni zločini, ki jih je zakrivil nacizem v zadnjih letih (1931—1934). V prvih štirinajstih dnevih januarja 1934 so nacisti izvedli samo v Avstriji 126 napadov z razstrelivom. V Nemčiji so bili neprimerno bolj „delavni“.

Van der Lubbe je bil že od 1932. leta povezan z nacisti. Nekaj dni pred požigom je bil spet v neprestani zvezi z nacisti. To je dokazal Dimitrov na procesu. Naslednja sled je načelnik glavnega štaba oddelkov SA Röhm, ki je imel homoseksualne odnose z van der Lubbejem in ga je vodil na seznamu svojih ljubčkov. Kasneje bo Hitler, ko bo ubil Röhma, govoril med drugim prav o tem homoseksualnem iztirjenju voditeljev SA in še kasneje — med drugo vojno — bo uvedel smrtno kazen za člane SS, ki se homoseksualno izživljajo.

Tretja sled vodi h grofu Helldorfu, gruppenführerju berlinskih SA oddelkov. Helldorf je na procesu izjavil, da ne pozna van der Lubbeja. Nekaj trenutkov nato se je odigrala pred sodiščem scena, ko sta se srečala Helldorf in Lubbe. Apatični Marinus van der Lubbe je tedaj prvič dvignil glavo, ki jo je sicer ves čas procesa sklanjal globoko na prsi.

Predsednik Büniger: „Obtoženi van der Lubbe, pridite bliže! Dvignite glavo, Lubbe, in glejte pričo v obraz!“

Dvignite vendar glavo, Lubbe, storite to! Poglejte si vendar pričo!“

Tolmač v nizozemskem jeziku: „Ogledati morate pričo!“

Predsednik: „Dvignite vendar glavo!“

Odvetnik Seuffert: „Dvignite glavo, Lubbe!“

Tolmač: „Ogleda si morate pričo. Dvignite glavo!“

Predsednik: „Dvignite torej vendar glavo! Kvišku glavo, van der Lubbe!“

Ta scena je trajala približno tri minute. Trije so van der Lubbeju zaman ukazovali in ga opominjali. Tedaj je osorno zaklical grof Helldorf:

„Mensch, mach den Kopf hoch, los!“

Helldorfovo povelje je delovalo čudežno. Lubbe je dvignil glavo in pogledal Helldorfa. Spoznal je glas svojega gospodarja. Na po-

lušalce je ta scena naredila kar najgloblji vtis. Helldorf je bil nepreviden. Zanesla ga je nestrpnost.

Van der Lubbe je spremljal ves proces v omotičnem stanju. Vbrizgali so mu noko mamilo in vzdramil ga je znani glas. Zdravniška veda pozna ta pojav.

Policija je storila vse, kar je bilo mogoče, da bi našli dokaze o tem, kako se je Lubbe družil s komunisti pred požigom. Ničesar ni našla, ničesar ni predložila na procesu kot dokazano gradivo. Iz tega lahko zaključimo, da je bil Lubbe v drugi družbi. Policija je ugotovila celo vrsto časovnih praznin v Lubbejevem kretanju. Naknadno so ugotovili, da to niso praznine, temveč da je tedaj Lubbe bil v nacistični družbi. Tudi nekaj ur pred požigom je bil z nacisti. Od 14. ure popoldne do požiga je bil „neznano“ kje. Zadnjič so ga videli, kako je 27. februarja 1933 ob dveh popoldne šel pred poslopjem Reichstaga.

Odkar je Lubbe navezal „ljubezenske“ stike z „neznanimi“ gospodi in Nemčiji, je postal fašistični agitator. Na Nizozemskem je nastopal na fašističnih zborovanjih. Sodišče

Oberföhrenova spomenica

Dr. Oberföhren je bil v Nemčiji vpliven politik. Bil je voditelj nacionalne frakcije v Reichstagu in seveda po svojem bistvu reacionar. Branil je le pozicije svoje stranke, ki so ji (kakor tudi vsem drugim) nacisti po požigu Reichstaga pričeli omejevti svobodno delovanje. V tem obdobju je Oberföhren napisal marca 1933 znano spomenico in jo razdelil med svoje politične soimisljenike.

V spomenici je opisal, in to šest mesecev pred leipziškim procesom, požig Reichstaga in njegove organizatorje. Pojasnil je, da so požigalci nacisti. Goebbelsa je opisal kot človeka, ki je dal zamisel, Göringa kot organizatorja požiga in policijskega inšpektorja Heinesa kot voditelja skupine, ki je izvedla požig.

Prepis spomenice je dobil tudi neki angleški novinar. Oberföhren je že v marcu prerokoval, da kanijo nacisti razpustiti vse politične stranke. Čez tri mesece se je to tudi zgodilo.

Göring je omenil spomenico tudi na procesu in „dokazoval“, da je bila napisana šele po smrti dr. Oberföhrena. Toda sam je priznal, da je dobil policijsko sporočilo, da je dr. Oberföhren v nekem berlinskem hotelu v pogovoru z neko žensko omenil, češ da „ima material proti nacističnim voditeljem.“

Tako je Göring sam priznal, da je dr. Oberföhren imel podatke o zločinskem delovanju nacistov.

V spomenici je Oberföhren tudi opozoril, da policija v komunistični cen rali (Karl Liebknecht-Haus) ni našla dokazov o name-ravani komunistični vstaji. Hitlerjeva vlada je to trdila, toda nikoli ni teh dokazov položila na mizo, ker sploh niso obstajali.

Dr. Oberföhren je spomenico veljala življenje. Našli so ga umorjenega v njegovem stanovanju v Kielu 7. maja 1933. leta. V uradnem sporočilu so nacisti zapisali, da je storil samomor. Ubijalec je bil Hauptmann Röhrbein — Führer des Rollkommandos der SA. V času Röhrbeinove afere so Röhrbeina zaprli in v ječi je o tem govoril Walterju Tschuppiku, odgovornemu uredniku „Münchner Sonntagspost“, ki je bil tedaj tudi jetnik. Ko je prišel iz zapora, Tschuppik ni molčal. O tem je obvestil antifašistični preiskovalni od-

bor v tujini, le-ta pa sodišče Reicha (telegrafsko in pismeno) in zahteval, da zasljišjo Röhrbeina. To se seveda ni zgodilo. Na procesu je o tem govoril lahko samo Göring.

Oberföhren je v svoji spomenici podal analizo političnega položaja in z ostrimi besedami verodostojno opisal nacistične načrte.

Dr. Oberföhrena ni več. Nacisti so zahtevali njegovo smrt. To je tipična nacistična metoda. Toda Oberföhren ni niti prva niti zadnja žrtev.

Primer dr. Bella

Dr. Bell je zelo dobro poznal van der Lubbeja. On je bil tisti neznan gospod, ki je Lubbeja vzel nekoč v svoj avtomobil in se z njim zabaval. Bell se je zadnje leto odmaknil od nacističnih voditeljev — bil je v opoziciji — toda še vedno je imel stike z vplivnimi nacisti. Tako je zvedel o požigu Reichstaga. O tem je govoril v nacionalnem klubu v ulici Friderika Eberta. Policija je prestrela neko pismo, kjer je bilo to omenjeno in tako je to pismo prišlo v roke generala Daluegeja, šefa gestapa. (Daluege je bil tudi tisti, ki bi moral priskrbebi Hitlerjevi vladi obtežilni material o komunistični vstaji.)

To pismo je Bella stalo življenje: 3. aprila so ga v avstrijskem mestu Kufstein, kamor se je umaknil, napadli pripadniki SA, ki so nalašč zato prispeli iz Münchena (!) in ga ubili.

Primer jasnovidca Erika Hannussena

Hannussen je bil sicer Jud (njegovo pravo ime je bilo Herschel Steinschneider), toda bil je najboljši prijatelj voditelja berlinskih oddelkov SA grofa Helldorfa. Bil je jasnovidec in je na svojih okultističnih sejah napovedoval prihodnost. Okrog njega so se zbirali vplivni nacistični veljaki, umetniki, igralci in novinarji. Dan pred požigom se je preselil v novo stanovanje v Berlinu, ki so ga krstili za „palačo okultizma“. Še isti dan je na okultistični seji (s katero je počastil svojo preselitev) v zanosu dejal:

„Vidim goreti veliko hišo.“

V času, ko so listi in radio dajali prve ve-

sti o požigu, je Hannussen že govoril o tem, da so požar zanetili komunisti. Helldorf je izblebetal jasnovidcu več, kot bi smel. V javnosti so se o tem že žirili glasovi. In zato so ga nacisti 7. aprila 1933 umorili v smrekovem gozdiču ob cesti, ki vodi iz Barutha v Neuhof.

Göring, Goebbels in Helldorf so pred sodiščem prisegli, da niso požigalci Reichstaga. Toda to jih ni moglo očistiti pred svetovno javnostjo. Njihov nastop na procesu je lahko to le še potrdil.

Göringa že poznamo. Poznamo njegov nastop.

Tudi Goebbelsov nastop in odhod ni bil nič bolj laskav.

Tudi Helldorf se je izdal in prišel s svojimi izjavami v nasprotje z Göringovimi trditvami.

Edmund Heines je nova oseba, še najmanj ga poznamo.

V sobi policijskega načelnika v Breslau visi na steni velika fotografija, ki kaže pet mladeničev. To so „fantje“, ki so leta 1932 v šlezjski vasi Potempi na zverinski način ubili delavca Pitrzucha, po rodu Poljaka, in bili pod Papenovo vlado obsojeni na smrt, a pomiloščeni. Hitlerjeva vlada jih je spustila na svobodo kot junake.

Policijski načelnik v Breslau je — Edmund Heines.

Tudi on je bil zaradi umora obsojen na smrt. Tudi on je bil pomiloščen in kmalu nato izpuščen.

Pri požigu Reichstaga je vodil skupino požigalcev. To so bili iz vrst SA izbrani mladeniči. Vodil jih je skozi podzemeljski hodnik, ki je držal iz Göringove palače v Reichstag. Lubbe je požigal sam. Bil je sam in brez uspešnih zažigalnih sredstev. Pravi požigalci so razpolagali z zažigalnim materialom, ki jim ga je priskrbel Göring iz skladišč ministrstva za letalstvo. Pri svojem delu so uporabljali bakle in so v poslopju zapustili za seboj kopicico pločevinastih posod. Tehnični izvedenci so na procesu trdili, da so morali imeti požigalci določeno tehnično znanje, če so uporabljali gorivo, ki se je vnelo šele čez določen čas. Verjetno so uporabljali fosforno gorivo.

Skupina je imela že prej poskusno vajo. Tudi gorivo je bilo spravljeno v hodniku, kamor ga je dostavil Karl Ernest in dva člana SA že 25. februarja — dva dni pred požigom.

Na kljuki vrat, ki so vodila iz Reichstaga v podzemeljski hodnik in naprej v Göringovo palačo, so gasilci našli obešen suknjič nacistične SA uniforme. Pustili so ga tam in hiteli gasit. Ko so se vračali, suknjiča ni bilo tam. O tem so govorili — za kazen so jih poslali nacisti v koncentracijsko taborišče.

Dragoceno pojasnilo o požigalcih je dala žena nationalsocialističnega predsednika senata v Danzigu, ki je kasneje emigrirala iz Hitlerjeve Nemčije. Ana Rauschnig je 1942. leta v New Yorku napisala svoje spomine, v katerih omenja tudi požig Reichstaga. Njen mož Hermann Rauschnig ji je pripovedoval, kako mu je Göring zaupal, da so sežgali Reichstag njegovi „fantje“. Potožil je samo, da mu je žal, ker niso uspeli bolje opraviti in da niso „stare ropotarnice spremenili v kup podrtije.“

Zgodovina se rada ponavlja. Če kdo preveč ve, je nevaren. Tega se je zavedel tudi Göring. „Fantje“ so vedeli preveč in so morali drago plačati svojo uslugo: 30. junija 1934 ni nihče preživel.

Ko je zagorel Reichstag, so se dogodile še nekatere stvari, ki jasno govorijo, da so bili nacisti tisti, ki so hoteli temeljito požar. Temeljito požar za končni nastop!

Na dan požara so uradniki v Reichstagu dobili navodilo, da predčasno zapuste palačo, čeprav je to nasprotovalo splošnim predpisom. Palačo so zapustili ob eni uri popoldne. Inozemski tisk je prinesel poročilo o tem čudnem navodilu nationalsocialističnega nadzornika palače. Hitlerjeva vlada teh poročil ni demantirala. Ni jih, ker so bila resnična. Palača je bila prazna, le nekaj poslancev je prišlo v svoje pisarne po opravkih. Med njimi so bile tudi pozneje „važne“ in lažne priče: nacistična poslanca Frey in Karwahne, ki sta na procesu pričala, da sta še usodnega popoldne videla v Reichstagu Torglerja v pogovoru z nekim sumljivim človekom; in še Kroyer — avstrijski nacist, ki je pričal enako.

Göring je razen tega pustil palačo Reichstaga brez pravega varstva, čeprav je njegova policija preiskala „Dom Karla Liebknechta“ že 24. februarja — tri dni pred požarom. Ni postavil straž, čeprav je meščanski tisk že tisti in naslednji dan pisal o zločinskih načrtih komunistov, ki da so jih našli pri preiskavi. In Hermann Göring je bil vendar gospodar Reichstaga. Ali ni to čudno naključje. Naključje je, toda prav nič čudno!

(Se nadaljuje)

Na Dunaju zaseda strankin zbor SPÖ

V sredo je na Dunaju pričel z delom letošnji strankin zbor Socialistične stranke Avstrije. Letošnji zbor je povezan s proslavo 70-letnice ustanovitve socialdemokratske delavske stranke kot predhodnice SPÖ v nižjeavstrijski občini Hainfeld. V čast tega jubileja je bila v torek zvečer v dunajski veliki koncertni dvorani dostojna proslava, na kateri je govoril bivši notranji minister Helmer in so izrekli svoje pozdrave zastopniki bratskih strank.

Po običajnih formalnostih je v sredo najprej podal centralni sekretar Probst poročilo strankinega izvršnega odbora. Pri tem je omenil, da je stranka 31. 12. 58 štela 716.208 članov, med katerimi je 57 %

ÖVP v konkluvi na Semmeringu

Včeraj se je na Semmeringu pričelo tajno zasedanje poslancev ÖVP. Poleg poslancev prisostvujejo zasedanju člani zveznega vodstva in deželni sekretarji stranke. Zasedanje vodi generalni sekretar dr. Maletta, ki bo imel tudi glavni referat o politični situaciji in nalogah ÖVP. Zasedanje bo trajalo 2 dni.

Drugje mislijo bolj evropsko

Prosvetni minister zahodnonemške pokrajine Schleswig-Holstein Osterloh se resno zavzema za učenje tujih jezikov že na osnovni šoli, ker po njegovem mnenju znanje tujih jezikov ne sme ostati privilegij gimnazijcev. Minister pravi, da morajo imeti že šolarji na osnovnih šolah možnost za učenje tega ali onega tujega jezika, da bi se lažje vživeli v bistvo in mišljenje svojih evropskih sosedov.

Kako daleč smo od takega res evropskega mišljenja pri nas na Koroškem? Žal se tudi v merodajnih krogih še vedno najdejo ljudje, ki v svoji nacionalni nadutosti sovražijo vsak drugi jezik in se borijo celo

delavcev in nameščencev. V jeseni 1958, ko je stranka sprožila obširno akcijo za zbiranje članstva, je v stranko vstopilo 53.877 novih članov. Nadalje je povdaril, da je demokratični socializem v Avstriji najmočnejša konstruktivna sila za nadaljno izgradnjo države. To so potrdile tudi zadnje državnozborske volitve. Volivci spoznavajo v vedno večji meri, da z konzervativno stranko, kakršna je ÖVP, ni mogoče doseči boljših pogojev.

Za njim pa je predsednik avstrijskih sindikatov Olah podal poročilo socialističnih parlamentarcev. V svojem poročilu je govoril o težavah in ovirah, ki jih postavlja ÖVP v parlamentu nasproti socialističnim prizadevanjem, predvsem na področju socialne zakonodaje in zakona proti korupciji. V zvezi s proračunom za leto 1960 je povdaril, da so bila pogajanja za socialiste absolutno nezadovoljiva, čeprav jim je uspelo doseči izpolnitev nekaterih njihovih bistvenih zahtev.

V četrtek je zbor nadaljeval svoje delo. Na dnevnem redu je bil politični referat predsednika stranke, vicekanclerja dr. Piftermanna.

proti temu, da bi se dva naroda, ki živita na skupni zemlji, razumela med seboj. Ali ni skrajno slabo spričevalo za "evropsko miselnost" Korošcev in Avstrijcev, če je bila z navidezno demokratičnimi ukrepi ter izključno nepopoljšljivim nacionalnim nestrpnežem na ljubo odstranjena šolska ureditev, ki se je skozi deset let uveljavila kot najbolj pravična in dejanski razmeram odgovarjajoča? Ljudem, ki so bili in so proli dvojezični šoli, bi svetovali le to, da bi se končno znebili svoje nacionalistične pijanosti ter se s treznimi očmi ozrli okoli sebe, kajti potem bi spoznali, da so že mnogo prespali...

Gospodarsko ozadje osvobodilnega gibanja v Alžiru

Pred petimi leti, 1. novembra, je nastal prvi oboroženi upor v Alžiriji. S tem dnem se pravzaprav ni šele pričel prvi odpor Alžircev proti francoskim kolonialistom, kajti pravega miru v deželi že od leta 1830 ni bilo. Iz začetnih revolucionarjev okoli 3000 mož s pličjimi floberli in starimi lovskimi puškami je nastala vojska, proti kateri je morala Francija postaviti skoraj milijon vojakov, orožnikov, policije in milice. Na svobodoljubni strani Alžirije je nastala udarna in moderno oborožena vojska, ki je že osvojila široke pokrajine dežele. Sicer niso vsi Francozi za večno in stalno okupacijo Alžirije, pa tudi vsi Alžirci niso za popolno neodvisnost svoje domovine, vendar zavzema narodnosvobodilna miselnost vedno večji obseg.

Prizorišče spora je dežela v obsegu 2,2 milijona kvadratnih kilometrov med Sredozemskim morjem in Saharo. Prebivalcev šteje 8,5 milijona, po veliki večini Arabcev, Berbijcev in Židov. Nasproti tem živi v tej deželi približno 1 milijon Evropejcev.

Ali bo De Gaulle uspel s svojo atomsko bombo

Medtem ko se ostale velesile resno prizadevajo za sporazum o prekinitvi jedrskih poskusov, je De Gaulle pred tedni napovedal, da bo Francija v Sahari preizkusila svojo prvo atomsko bombo. Ta napoved je naletela na ogorčen protest severnoafriških in arabskih držav in narodov, ki so to vprašanje postavili pred OZN.

Politični odbor OZN se je v preteklih dneh bavil s tem protestom in zavzel stališče k afriško-azijski resoluciji, ki poziva Francijo, naj ne dela poskusov. Delegat Saudove Arabije je ob tej priložnosti obsodil Francijo zaradi njene "strasti po slavi" in zaradi vztrajanja, da se uvrsti med svetovne atomske sile. Proti francoskemu poskusu so se izrekli tudi sovjetski, indijski in jugoslovanski in drugi delegati. Pred-

Ta manjšina je v posesti domalega vseh virov blaginje.

Tretjina najboljše orne zemlje pripada 25.000 Evropejcem. Deset odstotkov prebivalstva razpolaga z devetdesetimi odstotki narodnega dohodka. Med mohamedanci je devetdeset odstotkov analfabetov. Vsako tretje delovno mesto zasedajo belci. Med 32.000 industrijskimi in trgovskimi podjetji je 25.000 podjetij z več ko 300.000 delaljemalci v francoskih rokah in le 7000 podjetij s 23.000 zaposlenimi je v mohamedanski posesti.

Takšna porazdelitev pridobitnih virov pomeni, da je ogromna večina domačega prebivalstva beraška in brezposelna. Večini Alžircev manjka znanja, mnogim pa tudi volje, da bi kaj ustvarili iz lastnega nagona, kar je posledica zapostavljanja in tlačenja. Večini alžirskega prebivalstva ne preostane drugega, kakor kmečko delo in podrejeno službeno razmerje za bele izkoriščevalce, brezposelnost ali pa borba proti Francozom.

stavnik Velike Britanije je dejal, da pripravljata resolucijo, ki naj bi pridružila Francijo k morebitnemu sporazumu o prekinitvi jedrskih poskusov. Ameriški delegat se je zaenkrat zdržal nevtraln in samo povdaril, da vodijo ZDA sedaj razgovore za prekinitve vseh jedrskih poskusov.

Plemenski sejem v St. Vidu ob Glini

Živinorejska zveza marjadvorskega goveda za Koroško in Štajersko priredi v četrtek, dne 19. novembra 1959 s pričetkom ob 9.30 uri dopoldan v St. Vidu ob Glini svoj 92. plemenski sejem. Na sejem bo prignanih 70 bikov in 100 visokobrajih krav in telic.

Koroški dijaški dom na Dunaju

Na predvečer strankinega zbora SPÖ so v Favoriten na Dunaju predali svojemu namenu novozgrajeni "Koroški dijaški dom". Dom je v prvi vrsti namenjen za koroške visokošolce iz delavskih vrst in bo nudil prostora 40 koroškim visokošolcem.

Vestno pošteno natakarico, večjo slovenskega in nemškega jezika, išče gostilna Breznik v Pliberku. — Predstaviti pri Breznik & Co. v Celovcu, Viktoringerstrasse 5 samo v sobotah popoldne.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Vsak dan razen ob sobotah in nedeljah ob 14.00 poročila in objave.

Sobota, 14. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.15 Žalost in veselje.

Nedelja, 15. 11.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 16. 11.: 14.00 Poročila in objave. Pregled sporeda. Intermezzo. Narodno-gospodarski pomenek — 17.55 Za našo vas.

Torek, 17. 11.: 14.00 Poročila in objave. Koroški pevci.

Sreda, 18. 11.: 14.00 Poročila in objave. Kar želite zaigrano.

Četrtek, 19. 11.: 14.00 Poročila in objave. Kulturni koledar.

Petek, 20. 11.: 14.00 Poročila in objave. Slovenske pesmi. Iz popotne torbe.

Sobota, 14. november:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Fantje, bodite veseli — 8.45 Daljni pisani svet — 13.00 Glasba Karla Komzaka — 14.00 Pozdrav nate — 15.30 Iz vseh

Sadna drevesca, veliko cenejša in močnejša kot drugod, Vam nudi drevnica Polzer, p. Št. Vid v Podjunih.

dolin zveni — 16.20 Mladinska oddaja — 16.45 Iz parlamenta — 17.10 Glasbene slike — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Lohengrin“, opera Richarda Wagnerja — 22.10 Pogled v svet.

Nedelja, 15. november:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 6.50 Naš domači vrt — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Moderna zabavna glasba — 11.00 Glasbena nedeljska promanada — 11.30 Veselo pešje — veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 16.30 Skozi svet — skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.10 Slušna igra — 21.10 Dunaj ostane Dunaj.

RADIO PROGRAM

Ponedeljek, 16. november:

I. program: 8.00 Operni koncert — 14.45 Posebej za vas — 15.30 Knjižni količek — 16.00 Iz zelene Štajerske — 18.20 Za Vas — za vse — 18.30 Mladina in film — 19.20 Pestro pomešano — 19.30 Odmev časa — 20.15 In kaj mislite vi? — 21.00 Mala večerna glasba — 21.30 Parada popevk — 22.10 Pogled v svet.

Torek, 17. november:

I. program: 7.55 Gospodarske vesti — 8.00 Koroški domači koledar — 8.45 Domači zdravnik — 14.30 Dežela in ljudstvo — 16.00 Godba na pihala — 17.55 Oddaja o prometu — 18.20 Tisk in gospodarstvo — 19.15 Kako bi se vi odločili? — 19.30 Odmev časa — 20.15 Slušna igra — 22.10 Pogled v svet.

Sreda, 18. november:

I. program: 7.55 Gospodarske vesti — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.45 Glasba za mladino — 16.30 Koncertna ura — 17.55 Odkar sem te zagledal — 19.00 Od plašče do plašče — 19.30 Odmev časa — 20.15 Orkestralni koncert — 22.10 Pogled v svet.

Četrtek, 19. november:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Avstriji v tujini — 14.30 Ura pesmi — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Aktualna reportaža — 17.10 Pisan šopek melodij — 17.55 Kulturne vesti — 18.00 Kmečka oddaja — 18.30 Mladina v paklicu — 19.30 Odmev časa — 20.15 Hans Gasser, življenjska slika koroškega kiparja — 21.00 Pojemo in pravimo o deželi Drave.

Petek, 20. november:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 8.00 Orkestralni koncert — 13.00 Kadar grem na lov — 15.45 Vse ceste so polne norcev — 17.10 Glasba za delopust — 17.55 Na zapečku — 18.30 Kaj pravi industrija — 19.30 Odmev časa — 19.45 Družitelja sprehajalca — 20.15 Halo teenagerji! — 22.10 Pogled v svet.

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 15. 11.: 17.00 Za mladino — 17.40 Svet mladine — 20.40 Odhod ob 19. uri (povest o ladji) — 20.50 „Odlučitev“, prenos iz nemške televizije.

Ponedeljek, 16. 11.: 19.30 Glava v zanki — 20.20 Aktualni šport — 21.15 Nat King Cole-Show.

Torek, 17. 11.: 19.30 „Susie“, film — 20.20 „Kakor vam drago“, filmska komedija po Shakespearu.

Sreda, 18. 11.: 17.40 Za otroke: „Pravljica o trdem orehu“ — 17.40 „Lassie“, povest o psu — 19.30 Čuvarji zdravja — 20.20 Sah smrti — 20.45 Jeklena mreža.

Četrtek, 19. 11.: 19.30 Sport — 20.15 „Zaprli prostori“, Graham Greene.

Petek, 20. 11.: 19.30 Enajndvajset — kdo ve več? — 20.20 Prenos s Löwingerjevega odra.

Sobota, 21. 11.: 19.30 Bilanca meseca — 20.15 Ekspedicija v neznanu — 20.45 Parada humorja.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 14. november:

5.00 Dobro jutro — 8.35 S popevkami naokrog — 9.00 Radijska šola — 10.10 Arije iz oper starih mojstrov — 11.00 Plesna melodija — 11.30 Pionirski tednik — 12.15 Kmetijski nasveti: Izkusnje in načrti pri zatiranju boleznih v sadovnjaku — 12.25 Domači nepovi izpod zele-

Bukovo hlodovino, bukov brusni les
Smrekove, borove, macesnove hlode 4-5m dolge, premer na tanjšem koncu od 5 cm navzgor kupuje po najvišjih cenah
dr. Georg Aschner Klagenfurt, Paulitschg. 8 tel. 29-45

nega Pahorja — 13.30 Godba na pihala — 13.55 Revija solistov in instrumentov — 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.40 Voščila — 15.40 Na platnu smo videli — 16.00 Iz dvoran Svoboda in prosvetnih društev — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.45 Okno v svet — 20.00 Pokaži, kaj znaš.

Nedelja, 15. november:

6.00 Budnica — 6.10 Nekaj domačih — 6.30 Vedri zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 9.00 Od melodije do melodije — 10.00 Se pomnite, tovariši — 11.30 Mesto med včeraj in danes (reportaža) — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert za padeželje — 14.15 Voščila — 15.15 Nagamelnata lekma Oržija-Jugoslavija — 17.30 Radijska igra — 20.05 Revija zabavne glasbe — 21.00 Operni koncert slavni pevcev.

Ponedeljek, 16. november:

5.00 Dobro jutro — 8.05 V ljudskem tonu — 8.40 Umetne in narodne pesmi — 9.20 Ritem današnjih dni (zabavna glasba) — 10.10 Nekaj sopranskih arij — 11.05 Radijska šola — 12.00 Narodne peje Tone Petrovičič, na harmoniko spremlja Avgust Stanko — 12.15 Radijska kmečka univerza — 13.30 „Vrh planin“ (palke in valčki Slavka Avenika) — 14.05 Mednarodne karavnice — 14.25 Solska oddaja — 15.40 Lisli iz domače književnosti — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.10 Srečno voznjok — 18.00 Radijska univerza — 18.15 Poje Slovenski orkester — 18.30 Sportni tednik — 20.45 Kulturna tribuna — 21.00 Koncert Slovenske filharmonije.

Torek, 17. november:

8.05 Jutranji spored solistične glasbe — 8.35 Veliki plesni orkestri — 10.10 Iz arhiva zabavne glasbe — 11.00 Iz Mozartovih oper — 11.30 Oddaja za otroke — 12.15 Kmetijski nasveti: Z zimskim dognojevanjem v boj

proli mrazu — 12.25 Godba na pihala — 12.45 Zbor Slovenske filharmonije — 13.30 Slovenski samospeli — 14.10 Kvintet Niko Stritar ob spremljavi Štirih fantov — 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.40 Voščila — 15.40 Naši popolniki na tujem: Velemešni živžav — 18.00 Iz zbornika spominov — 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih — 20.00 Črnske duhovne pesmi poje zbor Graham Jackson — 20.30 Radijska igra, Emile Zola: „Therese Raquin“.

Sreda, 18. november:

5.00 Dobro jutro — 8.30 Popevke, ki jih radi poslušate — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.40 Zabavni zbor — 10.10 Iz Verdijevih oper — 12.00 15 minut z Vaškim kvintetom ter Režika in Sonjo — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.25 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.45 Pri španskih mojstrih — 14.25 Radijska šola — 15.40 Navost na knjižni polici — 16.00 Koncert po želja — 18.00 Kulturna kronika — 18.45 Domače aktualnosti — 20.00 Lahka glasba — 20.40 „Štirje groblijani“, opera.

Četrtek, 19. november:

8.05 Hollywoodski simfonični orkester — 8.40 Poje Ljubljanski komorni zbor — 9.00 Skladbe Franza Schuberta — 11.00 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 11.30 Oddaja za cicibane — 12.00 Folklorni zapiski — 12.15 Kmetijski nasveti: Se o izkušnjah pitanja telet — 12.25 Iz opere „Faust“ — 13.30 Pesmi in plesi raznih narodov — 14.25 Sport in športniki — 14.40 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.30 Od tu in tam — 17.10 „Kaj ti je, deklica...“ (slovenske narodne) — 17.30 Evropski plesni orkestri — 18.00 Turistična oddaja — 18.15 Spoznavajmo naše umetnike: basist Miro Gregarin — 18.45 Radijska univerza: Nevidni svet okusa in vonja — 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni portret: Franca Bavk.

Petek, 20. november:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Iz albuma popularnih orkestralnih melodij — 9.20 Popevke iz San Rema — 9.40 Količek za mlade ljubitelje glasbe — 10.10 Operni odlomki — 10.35 Operetna glasba — 11.30 Družina in dom

Prodaj hišico (novo zgradbo) na ugodnem prometnem kraju na Spodnjem Koroškem. Prostor je pripravljen tudi za trgovino ali drugo obrt. Interesenti naj se obrnejo na naslov: Uprava Slovenski vestnik, Celovec — Klagenfurt, Gasometergasse 10.

— 11.45 Nekaj narodnih iz Slavonije — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.25 S pevko Gabi Novak — 14.10 Venček slovenskih narodnih — 14.25 Radijska šola — 15.40 Iz svetovne književnosti — 17.20 Vedri zvoki — 18.00 Človek in zdravje — 18.10 Sedem pevcev, sedem popevk — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Mozartovi koncerti — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.